

Gemeentelijk Watertaken Programma 2025 t/m 2029

Gemeente Opsterland

eindconcept

antea group

gemeente Opsterland

Antea Group

Understanding today.
Improving tomorrow.

www.anteagroup.nl

Colofon

Opdrachtgever:	**Gemeente Opsterland**
Projectnummer:	**488652.100**
Kerngroep:	Siebrand Hulshoff Ynte Koster Jeffrey Oosterhof Louis Dijkstra Gerlof Huisman Lars de Wolde
Projectleider:	Gerlof Huisman
Opsteller:	Gerlof Huisman / Lars de Wolde
Vormgeving:	Antea Group
Fotografie:	gemeente Opsterland

Over ons

Wij leven met z'n allen in een prachtig en goed georganiseerd land en dat willen wij graag zo houden. Beter nog, wij willen onze leefomgeving mooier, gezonder en bereikbaarder maken dan die al is. Voor onszelf, maar zeker ook voor de generaties na ons.

Zie hier de uitdaging: onze steden groeien dicht. De druk op onze infrastructuur en industrieën neemt toe, het klimaat verandert. En ja, wij willen concurrerend zijn, maar hechten ook waarde aan gezondheid en veiligheid. Dit betekent dat, in een land waar elke vierkante meter telt, over elke ontwikkeling en elk plan goed moet worden nagedacht.

Dit is wat Antea Group voor opdrachtgevers doet: duurzame oplossingen voor onze leefomgeving ontwikkelen. Wij onderzoeken, ontwerpen, rekenen, organiseren en zijn betrokken bij de uitvoering van projecten. Dit kan de inpassing van een brug, weg of natuurgebied zijn. Maar net zo goed een concept om een woonwijk klimaatneutraal te maken. Of om ruimte te geven aan industrie, met oog voor milieu en veiligheid.

Zeventig jaar geleden begonnen wij in Friesland als tweemansbedrijfje. Inmiddels zijn wij uitgegroeid tot het thuis van 1.500 trotse ingenieurs.

datum vrijgave	beschrijving revisie	goedkeuring	vrijgave
13 september 2024	eindconcept	G. Huisman	A.P. Hornstra

Samenvatting

Omgevingsvisie Opsterland

Opsterland streeft naar een buitenruimte waarin inwoners gezond en veilig kunnen leven. Waar ruimte is voor wonen, werken en ontspannen in het groene landschap wat we zo koesteren én graag willen behouden.
Met dit nieuwe Gemeentelijk Watertaken Programma (GWP) geven wij voor de periode 2025 t/m 2029 concreet aan hoe wij vanuit onze gemeentelijke watertaken bijdragen aan een gezonde en veilige buitenruimte.

Het belang van riolering

Sinds de komst van riolering begin 1900 is de hygiëne van de Nederlandse huishoudens en de gezondheid van de bevolking met sprongen vooruitgegaan. Ook het milieu is gebaat bij het bestaan van de huidige rioleringszorg. Het is nog niet zo heel lang geleden dat het verzamelde afvalwater rechtstreeks op sloten, vijvers en kanalen werd geloosd. Nu wordt al het afvalwater eerst gezuiverd voordat het in oppervlaktewater terecht komt. Riolering levert daarom een belangrijke bijdrage aan een veilige en gezonde buitenruimte.

Anders omgaan met water

Ten opzichte van het huidig GWP krijgt omgang met water in het nieuwe GWP 2025-2029 een prominentere plaats. Bij het huidig GWP lag er accent op het voorkomen van problemen als we te veel water te verwerken krijgen (bij piekbuien en hoge grondwaterstanden). De achterliggende jaren zijn we ook geconfronteerd met waterproblemen als er te weinig water is én met langdurige neerslagperiodes (het najaar van 2023). Anders omgaan met water betekent dus ook (langer) water lokaal vast houden. Om het afwentelen zoveel mogelijk te beperken kijken we daarnaast naar mogelijkheden waterbuffers in en rond de dorpen in te richten.

Drie centrale thema's

In dit nieuwe GWP Opsterland 2025-2029 staan drie thema's centraal:
1. Riolering draagt bij aan de omgevingskwaliteit
2. Acceptatie en aanpak van wateroverlast
3. Water beter benutten

Tarief rioolheffing

Uitgangspunt is kostendekkende tarieven in de planperiode. De voorziening heeft op dit moment een riante buffer die ons in staat stelt de tarieven in 2025 eenmalig met 6,5% te verlagen en deze vervolgens te stabiliseren gedurende het resterende deel van de planperiode t/m 2029. Wel zullen wij jaarlijks, op basis van de dan geldende CBS indexatie, de prijzen, daar waar nodig, indexeren.

riolering dient drie belangen:
1. bescherming van de volksgezondheid en volkshygiëne;
2. bescherming van het milieu;
3. het in stand houden van de kwaliteit van de leefomgeving.

Inleiding

De gemeentelijke watertaken

De termijn van ons huidig Gemeentelijk Watertaken Programma (hierna GWP) loopt tot en met 2024. Met het inwerkingtreden van de Omgevingswet is de planverplichting voor het opstellen van een GRP vervallen; het GRP is in de Omgevingswet een facultatief programma. Desondanks moet er wel invulling worden gegeven aan de gemeentelijke watertaken en dient de rioolheffing onderbouwd te worden. Wij hebben ervoor gekozen deze onderbouwing te verankeren in een geactualiseerd GWP Opsterland 2025 t/m 2029.

Een steeds breder speelveld

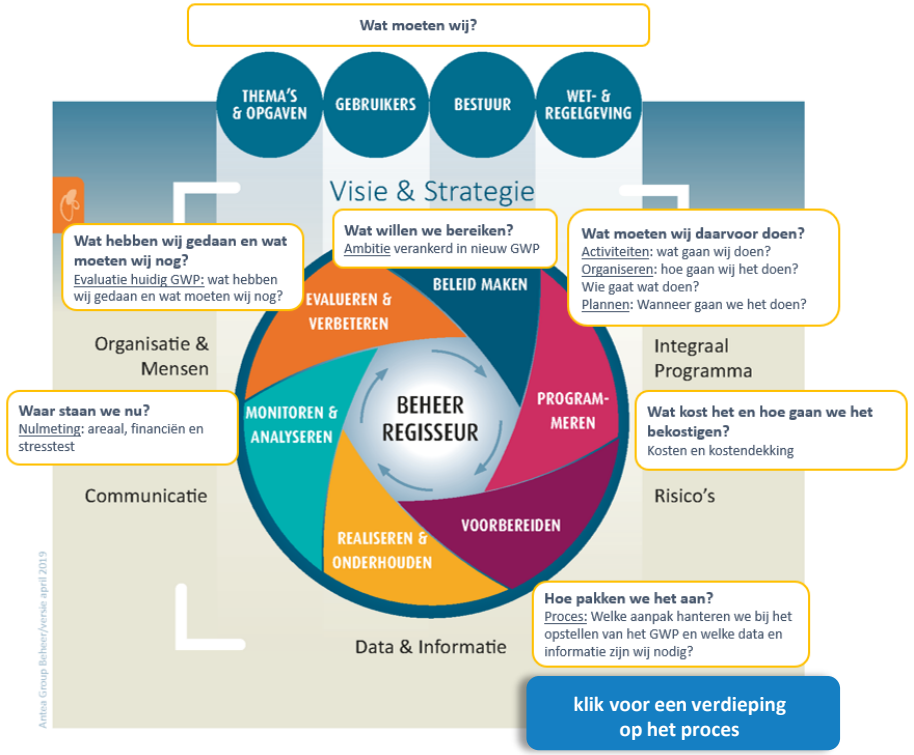
De omgeving waarin wij onze wettelijke watertaken uitvoeren is voortdurend aan verandering onderhevig. Door invoering van de Omgevingswet is sprake van grote veranderingen in de wetgeving. Daarnaast heeft klimaatverandering een steeds grotere impact op hoe we binnen de openbare ruimte omgaan met opvang en verwerking van water, omdat dit zowel schaarser (droogte) als heviger (wateroverlast) gaat worden in de toekomst. Hoe we dat gaan doen, in welk tempo, hoe de interactie daarin is met overige facetten uit de openbare ruimte (zoals bijvoorbeeld groen en wegen) en wat daarin de inbreng wordt van een ieder wordt in dit nieuwe GWP bepaald. De gemeentelijke watertaken hebben dus al lang niet enkel meer betrekking op de rioleringsbuizen onder de grond.

Leeswijzer

In deze interactieve rapportage presenteren wij het nieuwe GWP van onze gemeente voor de periode 2025-2029. Via de navigatieknoppen aan de rechterzijde van deze pagina zijn de verschillende onderdelen van dit programma te raadplegen. Naast deze interactieve rapportage is er een technisch naslagwerk (achtergronddocument) met detailonderbouwing.

Proces

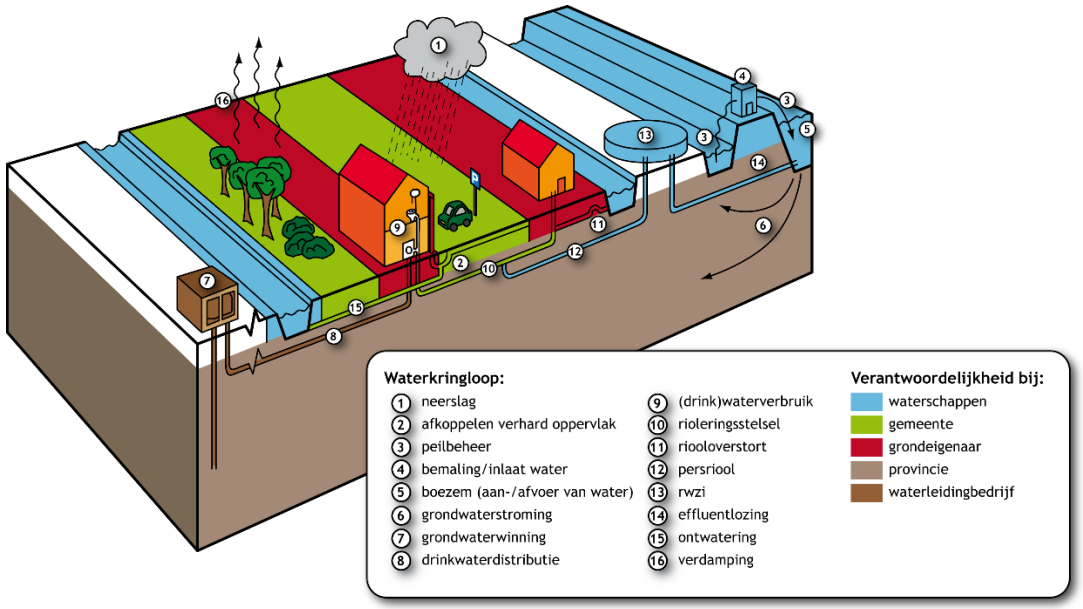
In onderstaand schema is het proces van het opstellen van dit GWP gevisualiseerd.

Kaders

De taken van de betrokken partijen

De zorg en verantwoordelijkheid voor water in Opsterland is, naast de gemeente, in handen van Wetterskip Fryslân, de Provincie Fryslân, het drinkwaterbedrijf (Vitens) en in de gemeente aanwezige particulieren en ondernemers. Onderstaand schema toont de taakverdeling tussen de betrokken.

klik voor een verdieping op de taakverdeling

Kaders voor dit GWP

Bij de invulling van de gemeentelijke watertaken hebben we te maken met wet- en regelgeving, thema's & opgaven en wensen vanuit bestuur en gebruikers. De taakstellingen en verplichtingen die hieruit voortvloeien zijn deels bepalend voor de invulling van dit nieuwe GWP.

Wet en regelgeving

De afgelopen jaren is nieuw beleid en regelgeving ingevoerd met consequenties voor afvalwater, hemelwater en grondwater. De invoering van de Omgevingswet heeft daarin de meeste impact gehad.

Thema's & opgaven

O.a. het Deltaplan Ruimtelijke adaptatie (DPRA), het Fries Bestuursakkoord Waterketen (FBWK) 2021 en de Friese Klimaatadaptatiestrategie 2020 bepalen mede de koers van dit nieuwe GWP.

Bestuur

De Omgevingsvisie Opsterland, het Coalitieakkoord 2022-2026 en de nieuwe financiële verordening 2023 vormen belangrijke pijlers voor dit nieuwe GWP.

Gebruikers

De gemeente Opsterland heeft de ambitie om in 2035 energieneutraal te zijn. Met de campagne Energie in Opsterland willen wij bewoners en ondernemers inspireren en bewust maken voor deze ambitie.

klik voor een verdieping op de kaders voor dit GWP

Evaluatie

Zijn alle voorgenomen maatregelen uit het huidig GWP uitgevoerd? Resteren er nog maatregelen en zo ja welke? Wat ging goed wat kan er eventueel beter? Bij de evaluatie én analyse van de behaalde uitvoeringsresultaten van het huidig GWP brengen we dat in beeld.

Reguliere exploitatie

Onderhoud
Het regulier onderhoud aan de voorzieningen is conform kaders van het GWP uitgevoerd. Wel is er een herijking van de jaarlijks buitendienst opdracht “drukriolering” doorgevoerd. Binnen het onderhoud van de riolering is dit budgetneutraal verwerkt.

Daarnaast heeft de stijging van de energiekosten de laatste twee jaar forse impact als gevolg van de onzekerheden in de energiemarkt. Ten opzichte van 2020 (€ 80.000) waren deze begin 2024 met factor 4 gestegen (€ 320.000).

Beleid, planvorming en onderzoek
Binnen dit taakveld is het merendeel van de geplande activiteiten uitgevoerd. Aandachtspunt is het regulier proces bij het opstellen van beheer- en maatregelplannen. Dit proces is nog onvoldoende duidelijk geborgd (mede doordat er nog geen beheerkalender is opgesteld). Er is deels sprake van separate planningslijsten die niet centraal in het beheersysteem zijn vastgelegd.

Mede hierdoor is vertraging ontstaan in het regulier (jaarlijks) beoordelen van rioolinspecties van vrijverval riolering. Deze achterstand is ondertussen ingehaald door maatregelen te clusteren tot één opdracht.

Organisatie en facilitair
Binnen dit taakveld zijn de reguliere facilitaire activiteiten conform planning en budgetprognose gerealiseerd. Wel is bij de jaarlijkse doorbelasting van de overhead sprake van een fors verschil. Deze is ondertussen verdubbeld.

Investeringen

Groot onderhoud bestaande voorzieningen
De maatregelplanning groot onderhoud (relinen) van vrijverval riolering is geclusterd tot één opdracht. Maatregelen volgend uit de inspecties van 2020, 2021 en 2022 zijn in 2023 geclusterd tot één opdracht; deze wordt uitgevoerd in 2024. Hierdoor zijn de budgetten anders aangewend dan in het GWP was voorzien.

Vervanging en verbetering van bestaande voorzieningen
Vanuit de Friese klimaatatlas 2018 komen over de gemeente diverse locaties naar voren waar, conform de theoretische modelberekeningen, sprake is van wateroverlast bij extreme neerslag. In het GWP was € 400.000 gereserveerd voor de uitvoering van de eerste maatregelen. In 2023 is eerst uitgebreid onderzoek gedaan naar de oorzaak zodat er goeddoordachte maatregelen bepaald kunnen worden. Vervolgens is voor een deel van deze maatregelen subsidie aangevraagd én verleend. De eerste maatregelen zijn thans in uitvoering (Gorredijk – Schansburg/Stationsweg). De overige maatregelen worden bijna allemaal in de planperiode van dit nieuwe GWP uitgevoerd.

klik voor een verdieping op de evaluatie

Areaal

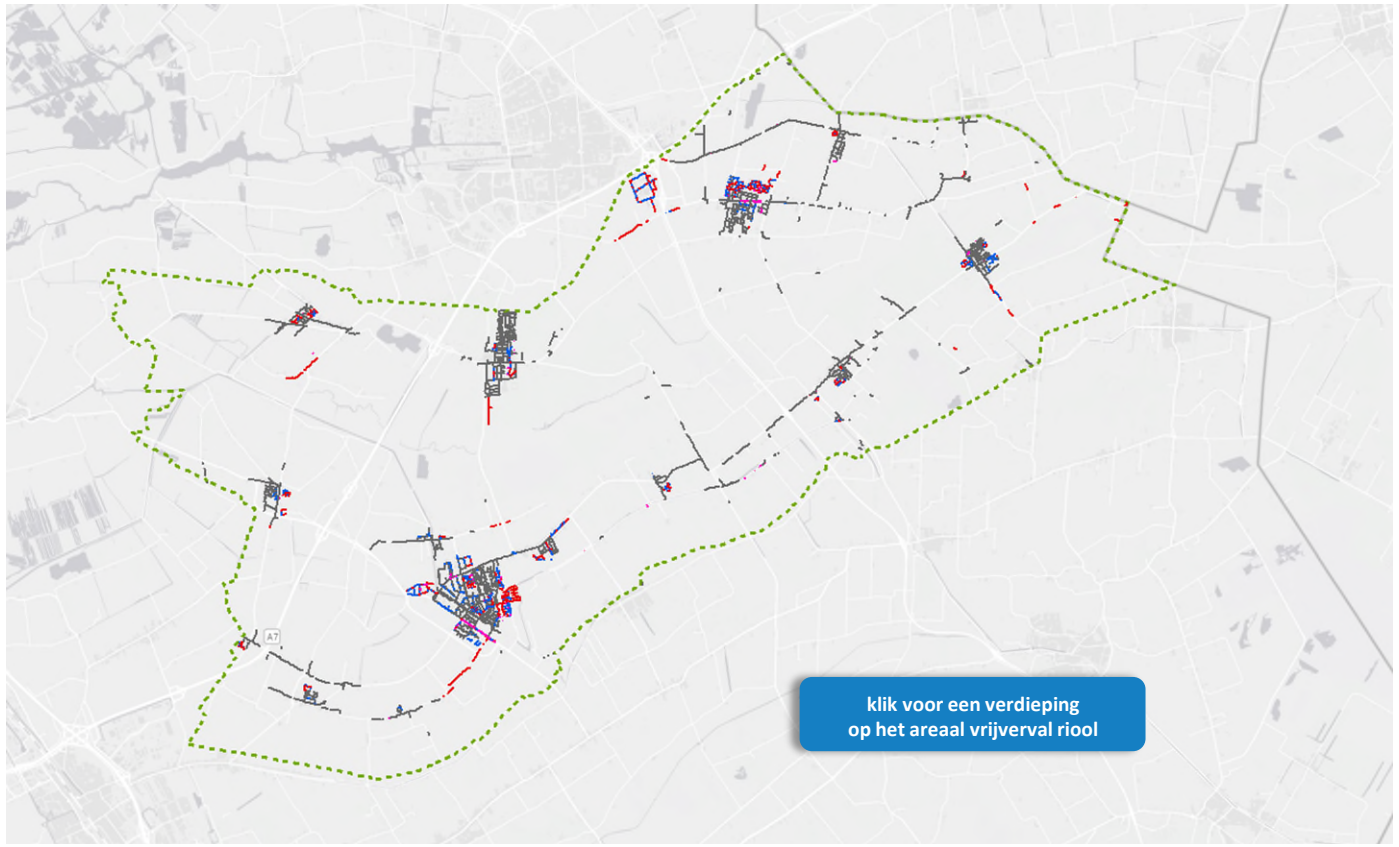
186 miljoen aan voorzieningen

De totale vervangingswaarde van onze gemeentelijke voorzieningen, zowel in als boven de grond, bedraagt op dit moment meer dan € 186 miljoen. Dat is omgerekend naar het aantal inwoners circa € 6.200 per inwoner.

De oudste, nog bestaande, riolen in de gemeente stammen uit de jaren '40 van de vorige eeuw. Dit betreft de rioolstelsels in de Jodocus Heeringastraat te Gorredijk.

De riolen vormen verreweg het grootste aandeel binnen de voorzieningen. Maar daarnaast zijn o.a. ook de gemalen, persleidingen, kolken en lozingswerken onderdeel van de gemeentelijke voorzieningen.

klik voor een overzicht van onze arealen

klik voor een verdieping op het areaal vrijverval riool

Nulmeting

Om de huidige situatie in de gemeente Opsterland te kunnen beoordelen heeft eind 2023 een 'nulmeting' plaatsgevonden. Hierbij is de stand van zaken en het huidig kwaliteitsniveau van de voorzieningen in kaart gebracht.

Stedelijk afvalwater

Voor inzameling en transport van het stedelijk afvalwater wordt gebruik gemaakt van vrijverval riolering en mechanische riolering. Bij vrijverval riolering lopen de buizen een klein beetje schuin. Hierdoor stroomt het water vanzelf naar het laagste punt. Bij mechanische riolering duwt een pomp het afvalwater met kracht de buis (persleiding) in of zuigt een pomp het afvalwater aan. Dit principe wordt vooral gebruikt als grote afstanden overbrugd moeten worden, mechanische riolering wordt met name gebruikt in het buitengebied.

Aansluitgraad

Op dit moment zijn ruim 13.000 percelen aangesloten op de riolering. In het buitengebied zijn 566 percelen niet aangesloten op de gemeentelijke riolering of een IBA van de gemeente. Deze percelen hebben zelf een zuiveringsvoorziening geregeld.

Technische staat riolen

De achterliggende jaren hebben we met onze beheerstrategie “levensduur verlengend beheer” het moment van vervanging kunnen uitstellen. Een deel van deze uitgestelde vervangingsinvesteringen worden de komende planperiode gecombineerd met maatregelen voor aanpak van knelpunten wateroverlast (de zogeheten SSW-maatregelen) en maatregelen om de omgeving klimaat robuuster te maken (de zogeheten impulsprojecten).
In totaal wordt met deze projecten circa 7 km bestaand riool vervangen.

Bedrijfszekerheid voorzieningen

De gemalen zijn een kritisch onderdeel binnen het rioleringsstelsel. Uitval van een gemaal kan al snel leiden tot overlast en schade. In het rioolstelsel van Opsterland zijn in totaal 559 gemalen toegepast. Om de bedrijfszekerheid te waarborgen wordt jaarlijks onderhoud aan de gemalen uitgevoerd.

Hemelwater

Afvoercapaciteit voorzieningen

De riolering is bedoeld om bij normale buien probleemloos het water van wegen en daken af te voeren. Het rioleringssysteem is hiervoor, conform de landelijke normen, gedimensioneerd op een bui met een herhalingstijd van eens per twee jaar (20 mm neerslag in een uur tijd).

In 2023 hebben wij nieuwe modelberekeningen laten uitvoeren om te toetsen of de rioolvoorzieningen deze belasting aan kunnen én wat er gebeurt als er heftigere buien (T=10; 40 mm neerslag in 45 minuten en T=100; 70 mm neerslag in een uur tijd) vallen. Hiermee zijn de locaties bepaald waar deze belasting tot een te groot risico op wateroverlast leidt en zijn maatregelen bepaald om dit risico te verlagen.

Vuiluitworp riolering

In een groot deel van het vrijverval riool (148 km) wordt naast het afvalwater ook overtollig hemelwater via dezelfde buis ingezameld en afgevoerd. Bij zware buien, wanneer het rioolstelsel volledig is volgelopen, kan via één van 30 overstorten of 4 randvoorzieningen (verdund) afvalwater worden afgevoerd naar oppervlaktewater. Aan deze “vuiluitworp” zijn eisen vanuit het Wetterskip verbonden. Hier voldoen wij aan.

Grondwater

Op dit moment worden er nauwelijks problemen door grondwater ervaren. Wel is sprake van enkele aandachtslocaties (o.a. omgeving Bommegaerde te Beetsterzwaag). Op locaties waar zich in het verleden problemen met grondwater voordeden (o.a. de IJ-buurt en de Vlecke te Gorredijk) zijn ondertussen maatregelen getroffen. Er is op dit moment geen aanleiding om maatregelen te treffen en/of onderzoek te doen naar grondwater.

Ambitie

Kwaliteitsprofiel 2024

Onderstaand schema toont het kwaliteitsprofiel 2024. Deze kent z'n basis in het GRP 2015-2019 (de voorganger van het huidig GWP 2020-2025). In de planperiode van 2015-2019 lag er al nadruk op duurzaamheid en klimaatbestendigheid, in het GWP 2020-2025 is deze lijn doorgetrokken. Ook de komende periode 2025-2029 vormt dit het kwaliteitsprofiel.

		centrum	woon-gebied	bedrijven terrein	buiten-gebied
afval-water	inzameling van afvalwater	H > B	H > B	H > B	B
	transport van stedelijk afvalwater	B > H	B > H	B > H	B > H
hemel-water	inzameling van overtollig hemelwater	B > H	B > H	B > H	-
	verwerking van hemelwater in riolen	B	B	B	-
	verwerking van hemelwater in de openbare ruimte	B	B	B	-
grond-water	inzameling van grondwater	B	B	B	-
	verwerking van grondwater	B	B	B	-

De kwaliteitsnormen worden uitgedrukt in drie kwaliteitsniveaus:

- H: hoog: goed onderhouden, bijna niets op aan te merken, geen overlast
- B: basis: voldoende onderhouden, hier en daar wel wat op aan te merken, af en toe hinder
- L: laag: sober tot wettelijk minimum, achterstand bij het onderhoud, af en toe kapot, soms overlast

Dit kwaliteitsprofiel is vertaald naar effecten/inspanningen die gebruikers van de openbare ruimte kunnen/gaan ervaren, oftewel wat willen wij bereiken.

klik voor een verdieping op het kwaliteitsprofiel

Anders omgaan met water

Ten opzichte van het huidig GWP krijgt omgang met water in het nieuwe GWP 2025-2029 een prominentere plaats. Bij het huidig GWP lag er accent op het voorkomen van problemen als we te veel water te verwerken krijgen (bij piekbuien en hoge grondwaterstanden). De achterliggende jaren zijn we ook geconfronteerd met waterproblemen als er te weinig water is én met langdurige neerslagperiodes (het najaar van 2023). Anders omgaan met water betekent dus ook (langer) water lokaal vast houden. Om het afwentelen zoveel mogelijk te beperken kijken we daarnaast naar mogelijkheden om waterbuffers in en rond de dorpen in te richten én water op eigen terrein te bergen.

bron: Omrop Fryslân; Auke Zeldenrust

bron: actief media

Programma

Ambitie > thema's > strategie > programma
De kwaliteitsaccenten uit de ambitie (het kwaliteitsprofiel 2024) zijn geclusterd in drie thema's die centraal staan in het nieuwe GWP Opsterland 2025-2029:

1. Riolering draagt bij aan de omgevingskwaliteit
2. Acceptatie en aanpak van wateroverlast
3. Water beter benutten

De thema's sluiten aan bij de Omgevingsvisie en het coalitieakkoord 2022-2026.

klik voor een verdieping op de thema's

Om de ambitie én de drie thema's die daarin centraal staan waar te (kunnen) maken is een strategie bepaald. Deze is vertaald naar concrete activiteiten die gebundeld zijn in een programma wat uit de volgende onderdelen bestaat:

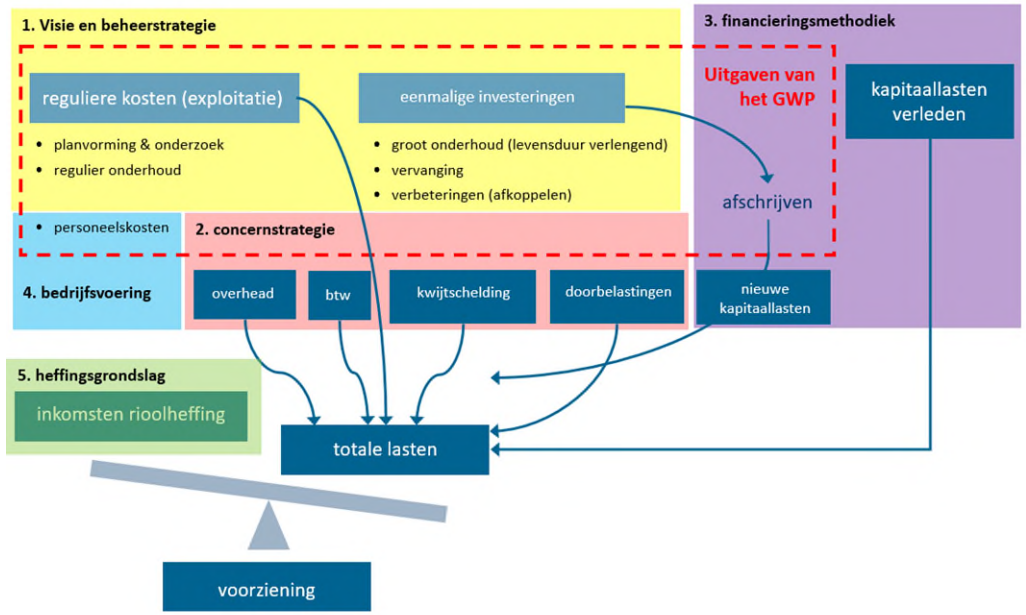
reguliere exploitatie	aard van de activiteiten
planvorming, onderzoek & facilitair	Om tot doelmatige keuzes en planning van maatregelen aan het stedelijk watersysteem te komen is actueel inzicht in omvang, toestand en functioneren van het areaal essentieel. Hiervoor is jaarlijks onderzoek & planvorming nodig.
regulier onderhoud	Voor het in stand houden van het areaal is regulier onderhoud nodig. Zoals het reinigen van kolken en riolen, klein onderhoud en schadeherstel van riolen en gemalen, plaatselijk baggeren van watergangen, etc..
personeel & overhead	Om de werkzaamheden uit te voeren (en te bekostigen) is een organisatie met deskundig en voldoende personeel en materieel nodig.
investeringen bestaand areaal	**aard van de activiteiten**
levensduur verlengend onderhoud	Ingrijpende renovatiewerkzaamheden aan de bestaande voorzieningen om deze opnieuw te laten voldoen aan het gewenste kwaliteitsniveau (evenaren nieuw aanleg). Zoals het relinen en herstellen van vrijverval riolering.
vervanging	Het compleet vervangen van bestaande voorzieningen, door nieuwe voorzieningen, als die niet meer voldoen aan het gewenste kwaliteitsniveau en met levensduur verlengend onderhoud niet meer op niveau kunnen worden teruggebracht.
verbetering	Eenmalige activiteiten die nodig zijn om het beoogd kwaliteitsniveau of de ambitie te bereiken. Zoals klimaatadaptatie, afkoppelen van verhard oppervlak of het verhelpen van 'water-op-straat' situaties.
aanleg nieuw areaal	**aard van de activiteiten**
aanleg nieuwe voorzieningen	Aanleg van nieuwe voorzieningen en aansluiting van nieuwbouw.

klik voor een verdieping van het programma

Kostendekking

Balans te dekken lasten versus inkomsten rioolheffing

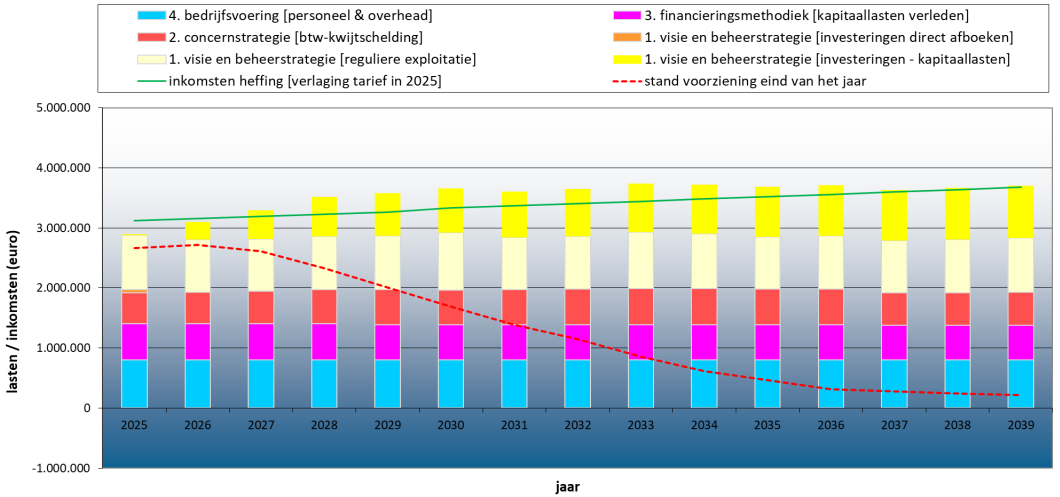
De uitgaven voor uitvoering van de gemeentelijke watertaken worden gedekt vanuit de rioolheffing die door de inwoners en ondernemers in de gemeente bijeengebracht wordt. In onderstaand figuur is de balans tussen de rioolheffing en de lasten weergegeven.

klik voor een toelichting op de balans lasten / inkomsten

Lastenontwikkeling planperiode en middellange termijn

Onderstaand figuur toont de lastenontwikkeling in de planperiode (inclusief doorkijk 2030-2039) onderverdeeld naar de componenten zoals omschreven in het linker figuur. In deze berekening is rekening gehouden met areaaluitbreiding in de planperiode.

Uitgangspunt is kostendekkende tarieven in de planperiode. De voorziening heeft op dit moment een riante buffer die ons in staat stelt de tarieven in 2025 eenmalig met 6,5% te verlagen en deze vervolgens te stabiliseren gedurende het resterende deel van de planperiode t/m 2029. Wel zullen wij jaarlijks, op basis van de dan geldende CBS indexatie, de prijzen, daar waar nodig, indexeren.

klik voor een detail toelichting op de lastenontwikkeling

Besluit

Besluitvorming

Het ontwerp GWP wordt in het najaar van 2024 ter besluitvorming voorgelegd aan college en raad. Het definitieve raadsbesluit wordt uiteindelijk in dit GWP opgenomen.

Na vaststelling vindt publicatie plaats via de gemeentelijke website en de gangbare communicatiekanalen (o.a. via Nijs út Opsterlân).

Jaarlijks wordt via de P&C cyclus aan management en bestuur de voortgang van het GWP gerapporteerd.

Verdieping: procesaanpak GWP

Kaders: Wat moeten wij?
Bij de invulling van de gemeentelijke watertaken hebben we te maken met wet- en regelgeving, thema's & opgaven en wensen vanuit bestuur en gebruikers. De taakstellingen en verplichtingen die hieruit voortvloeien zijn deels bepalend voor de invulling van dit nieuwe GWP.

Evaluatie: Wat hebben wij gedaan en wat moeten wij nog?
Zijn alle voorgenomen maatregelen uit het huidig GWP uitgevoerd? Resteren er nog maatregelen en zo ja welke? Wat ging goed wat kan er eventueel beter? Bij de evaluatie én analyse van de behaalde uitvoeringsresultaten van het huidig GWP brengen we dat in beeld.

Nulmeting: Waar staan we nu?
Vervolgens brengen wij in beeld waar we nu staan, wat we aan areaal hebben en hoe dit er nu bij ligt. Want alleen vanuit een goed fundament kun je nieuwe keuzes maken. Door middel van de nulmeting wordt de huidige kwaliteit vastgesteld. De kenmerken van een nulmeting zijn:

- Verzamelen van informatie voor een strategisch en beleidsmatig niveau;
- Geven van de algemene en gemiddelde kwaliteitsindruk, opgebouwd uit vaktechnische items (bijvoorbeeld afvoercapaciteit, vuilemissie) en gebruikersitems (overlast, veiligheid, beleving).

Ambitie: Wat willen we bereiken?
Vanuit dit fundament bepalen we vervolgens wat we willen bereiken. Ondanks de taakstellingen en wettelijke verplichtingen is er zeker ruimte om te differentiëren, te nuanceren en eigen keuzes te maken. Vanuit deze ambitieafweging wordt vervolgens het ambitiescenario voor de komende planperiode geformuleerd. Deze keuze wordt uitgewerkt tot een concreet voorstel voor het beleid. Daarin leggen wij o.a. vast hoe wij als gemeente invulling geven aan de drie wettelijke zorgplichten (stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater).

Programma: Wat moeten wij daarvoor doen?
Dit beleid vertalen we naar de bijbehorende strategie. Daarin brengen wij in beeld wat we gaan doen, waarom we dat doen, wanneer we dat doen en hoe we dat gaan doen, zodat ook inwoners weten waar zij aan toe zijn.

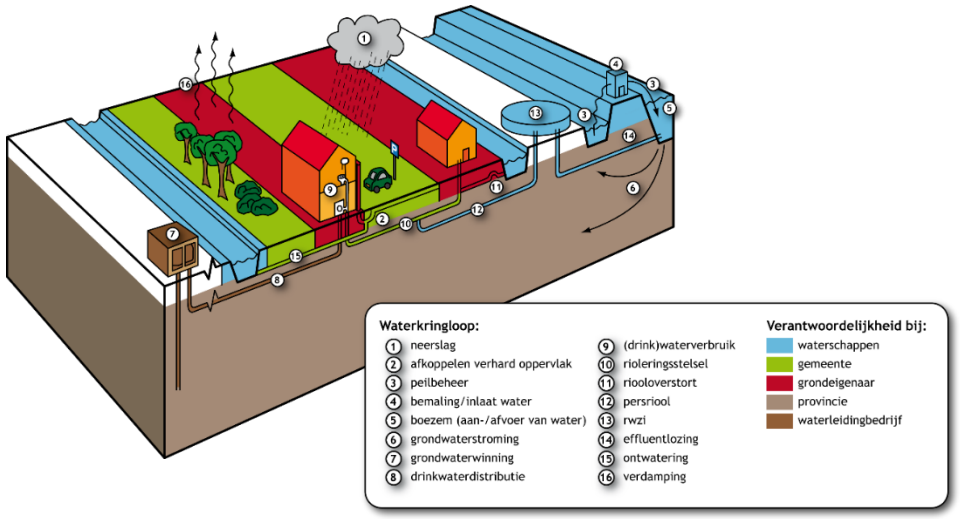
Kostendekking: Wat kost het en hoe gaan we het bekostigen?
De laatste fase betreft de vertaling van de strategie naar concrete activiteiten inclusief kostenraming. De resultaten importeren wij direct in het financieel bewakingsdocument waarmee de tarief ontwikkeling van de rioolheffing c.q. riool- en waterzorgheffing bepaald wordt.

Verdieping: taakverdeling watertaken

Onderstaand schema toont op hoofdlijn de taken en verplichtingen van de betrokken partijen.

grondeigenaar (particulier)	De grondeigenaar is verantwoordelijk voor de staat van zijn woning en perceel. Dit betekent dat hij verantwoordelijk is voor het op eigen perceel treffen van maatregelen voor de inzameling en het correct aanbieden van stedelijk afvalwater (incl. eventuele verwerking ervan in een IBA) en afwatering van hemel- en grondwater. Zo is hij in eerste instantie zelf verantwoordelijk voor het hemelwater wat op zijn terrein valt. Ook de gevolgen van overtollig grondwater of een lage grondwaterstand vallen onder de verantwoordelijkheid van de grondeigenaar. Pas als de particulier zich niet meer met redelijke inspanning aan deze verantwoordelijkheid kan voldoen ligt er (mogelijk) een taak voor de gemeente om maatregelen te treffen in openbaar terrein. Daarnaast heeft de particulier een zorgplicht. Hij mag niets doen waarvan hij kan verwachten dat het problemen oplevert voor het juist functioneren van het gemeentelijk riool, de zuivering, de omgeving of het (water)milieu. Deze voorschriften zijn in diverse besluiten vastgelegd. Gemeente en waterschap handhaven hierop. Het ingezamelde huishoudelijk afvalwater dient de perceel eigenaar (over het algemeen) af te voeren naar de erfgrens. Hier gaat de verantwoordelijkheid over naar de gemeente. Vaak is op de erfgrens een zogenaamd ontstoppingsstuk aangebracht.
gemeente Opsterland	Vanaf de erfgrens verzorgt de gemeente de verdere inzameling en het transport van het huishoudelijk afvalwater (rioleringsbeheer) tot het overnamepunt (hoofdgemaal). Via een stelsel van ondergrondse leidingen en putten wordt het van huisaansluitingen afkomstig afvalwater, gemengd met een deel van het hemelwater (afkomstig via daken en kolken), ingezameld en afgevoerd naar de rioolgemalen. Gescheiden opgevangen hemelwater watert af op oppervlaktewateren of wordt geïnfiltreerd in de bodem. Via een persleiding wordt dit stedelijk afvalwater vervolgens verpompt naar een ander deel van het rioolstelsel of direct naar de rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI). In dat laatste geval vormt het hoofdrioolgemaal het overnamepunt. Vanaf het overnamepunt is de waterkwaliteitsbeheerder (waterschap Rivierenland) verantwoordelijk voor de verdere afvoer van het ingezamelde stedelijk afvalwater. Daarnaast is de gemeente verantwoordelijk voor de ontwatering van het openbaar gebied en lokale opvang en afvoer van regenwater. Als onderdeel hiervan onderhoudt de gemeente een deel van de hiervoor noodzakelijke voorzieningen (o.a. drainage, watergangen (B+C), en waterbergingen). De gemeente draagt daarnaast nog zorg voor inrichting en beheer van gebieden en de integratie met andere beleidsterreinen.

Wetterskip Fryslân	Onder het motto 'Skjin wetter en droege fuotten' is Wetterskip Fryslân de beheerder van het water in Fryslân en het Groninger Westerkwartier. Het Wetterskip zorgt voor schoon water, voldoende water en veiligheid. Dit betekent dat zij zorg draagt voor de waterkering, de aan- en afvoer van water, het peilbeheer, het zuiveren van afvalwater, het oppervlaktewaterkwaliteitsbeheer en het gedelegeerd vaarwegbeheer.
Provincie Fryslân	De Provincie Fryslân formuleert het overall beleid (Ruimtelijke Ordening en Water) en is verantwoordelijk voor het diepe grondwaterbeheer, de zwemwaterkwaliteit en is vaarwegbeheerder van de belangrijke vaarroutes (met uitzondering van het PM-kanaal, dat is Rijkswaterstaat).
Vitens	Vitens is in de gemeente verantwoordelijk voor winning en levering van drinkwater. Zij haalt het drinkwater uit de grond of uit het oppervlaktewater en zuivert vervolgens het water en levert dit aan hun klanten.
Rijk	Het Rijk bepaalt (o.a. op basis van de Europese Kaderrichtlijn Water) het wettelijk kader en de hoofdlijnen van het landelijke beleid voor het waterbeheer.

Verdieping: wettelijke kaders

De Omgevingswet die op 1 januari 2024 van kracht is geworden heeft diverse beleidsdomeinen en wetten die betrekking hebben op de fysieke leefomgeving, zoals de Wet milieubeheer en de Waterwet, juridisch geïntegreerd.

Naast de Omgevingswet zijn ook de Gemeentewet, de Algemene wet bestuursrecht en het Burgerlijk Wetboek relevant voor het stedelijk waterbeheer. Tenslotte zijn ook de WIBON en de INSPIRE van belang voor de stedelijk waterbeheerder.

In het schema rechts is de relatie van de wet- en regelgeving, die relevant is voor het stedelijk waterbeheer, gepresenteerd vanuit de vier invalshoeken:

- milieubeheer
- waterbeheer
- ruimtelijke ordening en bouwen
- overige richtlijnen en wetten

Via de website https://www.overheid.nl zijn de actuele kaders van wetten en regelgeving te raadplegen.

Overheid	Milieubeheer	Waterbeheer	Ruimtelijke ordening en bouwen	Overige Europese richtlijn en wetten
Europa	Richtlijn Stedelijk Afvalwater	Kaderrichtlijn Water	N.v.t.	INSPIRE-richtlijn
Rijk				
Wetten	• Omgevingswet • Wet milieubeheer (achtergebleven deel) • Gemeentewet	• Omgevingswet • Waterwet (achtergebleven deel) • Waterschapswet	• Omgevingswet • Woningwet	• Algemene wet bestuursrecht • Burgerlijk Wetboek • Drinkwaterwet • Wet publiek gezondheid
AmvB's Omgevingswet	• Omgevingsbesluit (Ob) • Besluit kwaliteit leefomgeving (bkl) • Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) • Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl)			
Ministeriële regeling	Omgevingsregeling			
Provincie	Omgevingsverordening	Omgevingsverordening	Omgevingsverordening	N.v.t.
Gemeente	Omgevingsplan	Omgevingsplan	Omgevingsplan	N.v.t.
Waterschap	N.v.t.	Waterschapsverordening	N.v.t.	N.v.t.

terug

Verdieping: evaluatie huidig GWP - 1 van 2

Onderhoud

activiteit	planning	status	toelichting
Vrijverval riolering buitendienst			
- Overige goederen en diensten (aanschaf van materialen c.q. inzet van de aannemers/derden)	jaarlijks	gereed	
Drukriolering buitendienst			
- Overige goederen en diensten (aanschaf van materialen c.q. inzet van de aannemers/derden)	jaarlijks	gereed	*Opdrachtscope is herijkt; de eigen buitendienst is ook werkzaamheden uit gaan voeren waarvan was voorzien dat deze door derden uitgevoerd zouden worden. Dit is budgetneutraal verwerkt.*
Riolering onderhoud regulier			
- Energiekosten gemalen	jaarlijks	gereed	*De energiekosten zijn de laatste 2 jaar fors gestegen (factor 4 t.o.v. 2020). Door ombouw van het systeem zijn de kosten factor 4 gereduceerd.*
- Telefoonkosten telemetriesysteem	jaarlijks	gereed	
- Overige goederen en diensten			
o Kolkenzuigen en reinigen vv riolering	jaarlijks	gereed	
o Onderhoud vrijverval riolering	jaarlijks	gereed	
o Gemalen levering derden	jaarlijks	gereed	
- Toerekening straatveegkosten	jaarlijks	gereed	

Beleid, planvorming en onderzoek

activiteit	planning	Status	Toelichting
Riolering beleid, planvorming en onderzoek			
- Overige goederen en diensten			
o Actualiseren GWP	2025	in uitvoering	*Eind 2023 gestart met de actualisatie.*
o Actualiseren vBRP/stresstest	planperiode	gereed	*Uitgevoerd in 2023.*
o Opstellen integrale beheerkalender	2020	deels gedaan	*Er is een eerste aanzet gemaakt, maar die is niet afgerond, actie wordt meegenomen in dit nieuwe GWP. Wel zijn de geplande projecten met andere projecten in diverse overleggen afgestemd.*
o Actualiseren beheerplannen	jaarlijks	deels gedaan	*Het beoordelen en opstellen van beheer- en maatregelplannen is deels via het raamcontract adviesdiensten door derden gedaan en deels vanuit de eigen organisatie. De uitvoering heeft vertraging opgeleverd, waardoor uiteindelijk plannen van meerdere jaren tot één gecombineerd zijn.*
o Periodieke overleggen met Wetterskip	jaarlijks	gereed	
o Herijking besluiten en verordeningen	planperiode	niet gedaan	*Uitgesteld a.g.v. de uitstel van het inwerkingtreden van de Omgevingswet, actie wordt meegenomen in dit nieuwe GWP.*
o Herijking kaders dossier overdracht stedelijk water	planperiode	deels gedaan	*Wetterskip staat aan de lat om kaders in dit dossier uit te werken. Door onderbezetting bij Wetterskip nog maar deels opgepakt. Verdere uitwerking volgt tijdens nieuwe GWP.*
o Ondersteuning aan platform RIONED	jaarlijks	gereed	
o Inspecties vrijverval riolering	jaarlijks	gereed	*Dit vindt in OWO verband plaats. De afstemming met o.a. afdeling inkoop vergt over het algemeen een langere doorlooptijd. Hierdoor vindt de uitvoering niet binnen een kalenderjaar plaats.*
o Onderzoek en advisering van derden	jaarlijks	gereed	
- Klimaatadaptatiebudget	planperiode	In uitvoering	

klik voor de volgende pagina

terug

Verdieping: evaluatie huidig GWP - 2 van 2

Organisatie en facilitair

activiteit	planning	status	toelichting
Doorbelasting personeelskosten taakveld riolering			
- Loonkosten			
o Binnendienst loonkosten	jaarlijks	gereed	*Loonkosten circa 25% gestegen t.o.v. GWP 2020*
o Buitendienst loonkosten	jaarlijks	gereed	*Loonkosten circa 25% gestegen t.o.v. GWP 2020*
- overhead			
o Binnendienst overhead	jaarlijks	gereed	*Overhead verdubbeld t.o.v. GWP 2020*
o Buitendienst overhead	jaarlijks	gereed	*Overhead verdubbeld t.o.v. GWP 2020*
Riolering facilitair			
- Overige goederen en diensten:	jaarlijks	gereed	
o Vergoeding stroomkosten IBA's	jaarlijks	gereed	
o WION-hosting	jaarlijks	gereed	
o Algemene kosten (GBI)	jaarlijks	gereed	
o Algemene kosten (SAM)	jaarlijks	gereed	
o Bijhouden van data in de beheersystemen (uren eigen medewerkers)	jaarlijks	gereed	

Groot onderhoud bestaande voorzieningen

activiteit	planning	Status	Toelichting
Mechanische riolering			
- hoofdgemalen	planperiode		
- randvoorzieningen en tunnelgemalen	planperiode		
- minigemalen	planperiode		
Vrijverval riolering			
- relinen van riolering	planperiode	in uitvoering	*De eerste jaren enige achterstand ontstaan bij het werken volgens het nieuwe GWP. De jaarcyclus had in de eerste jaren een langere opstarttijd nodig. Het tweede deel van de planperiode is de ontstane achterstand ingelopen.*
- relinen van riolering (vanuit nieuwe rioolinspecties)	planperiode	In uitvoering	

Vervanging en verbetering van bestaande voorzieningen

activiteit	planning	Status	Toelichting
Mechanische riolering			
- Geen vervanging voorzien	-	n.v.t.	
Vrijverval riolering			
- vervangen van riolering	planperiode	deels uitgesteld	De geplande vervangingen zijn (deels) uitgesteld zodat ze mee kunnen liften op overige ontwikkelingen (o.a. het snelfietspad Heerenveen-Drachten en impulsprojecten). Van een aantal geplande vervangingen is de maatregel bijgesteld van vervanging naar relinen. Deze werkzaamheden zijn ondertussen uitgevoerd.
- vervangen van riolering (vanuit nieuwe rioolinspecties)	planperiode	uitgesteld	
- afkoppelbudget bij rioolvervanging	planperiode	uitgesteld	
Riolering beleid, planvorming en onderzoek			
- nader onderzoek en eerste verbeteringsmaatregelen	planperiode	In voorbereiding	*Vanuit het SSW 2023 zijn voor de 6 knelpuntlocaties bepaald welke verbeteringen nodig zijn om wateroverlast te beperken c.q. voorkomen. De eerste projecten zijn thans in voorbereiding.*

klik voor de vorige pagina

terug

17

Verdieping: areaal voorzieningen

De riolen vormen verreweg het grootste aandeel binnen de voorzieningen. Maar daarnaast zijn o.a. ook de gemalen, persleidingen, kolken en lozingswerken onderdeel van de gemeentelijke voorzieningen. Onderstaande tabel toont een samenvatting van de arealen anno 2024.

object	eenheid	aantal/hoeveelheid
Inwoners (01-01-2024):	st.	30.059
Rioolaansluitingen:	st.	13.064
- Woningen, waarvan:		
o Eenpersoons	st.	3.765
o Meer persoons	st.	8.130
- Niet-woningen (o.a. bedrijven):	st.	1.169
IBA-aansluitingen (gemeentelijk eigendom):	st.	90
IBA-aansluitingen (particulier eigendom):	st.	24
Overige aansluitingen (particulier eigendom):	st.	542
Straat- en troittoirkolken:	st.	12.046
Vrijverval riolering stedelijk gebied:		
Gemengd riool	km	148
Vuilwaterriool	km	40
Hemelwaterriool	km	39
Totaal	km	227
Gemalen en mechanische rioolleidingen:		
Hoofdgemalen (kernen)	st.	30
Tunnelgemalen	st.	6
Minigemalen (buitengebied)	st.	523
Persleiding/drukriolering	km.	137

object	eenheid	aantal/hoeveelheid
Lozingswerken:		
Overstort gemengd, excl. randvoorziening	st.	30
Randvoorzieningen	st.	4
Interne overstort – gemengd	st.	6
Interne overstort – RWA	st.	2
Externe hemelwater overstort - VGS	st.	1
Hemelwateruitlaten	st.	150
Voorzieningen voor ont-/ afwatering:		
Duikers	km	2
Voorzieningen voor verwerking van grondwater:		
Drainage	km	n.b.
Meetpunten aan de voorzieningen:		
Overstortloggers	st.	2
Grondwatermeetpunten	st.	2

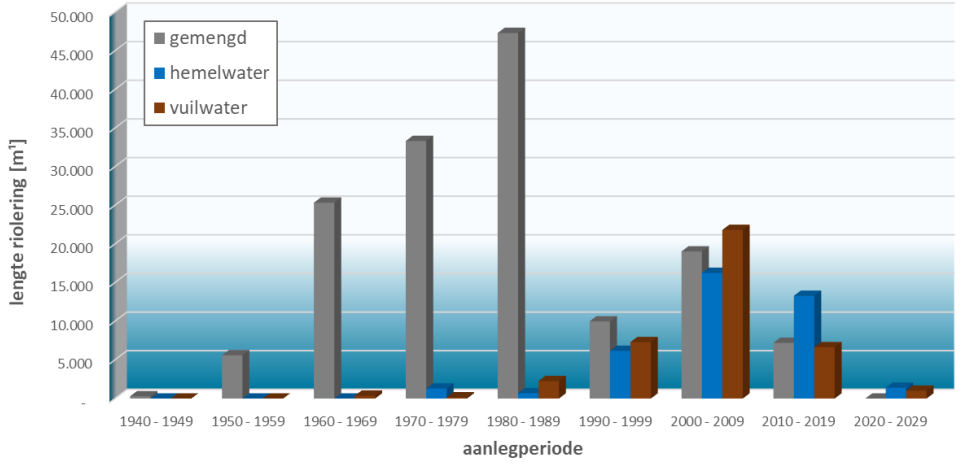
Detailinformatie van de voorzieningen is o.a. vastgelegd in de beheersystemen en het SSW Opsterland 2023.

terug

Verdieping: areaal vrijverval riolering

Aanlegperiode per stelseltype

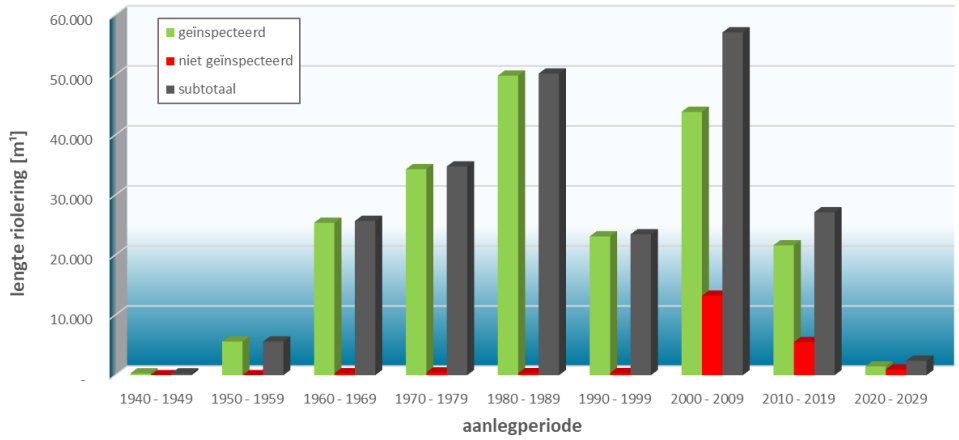
Tot begin jaren negentig zijn nog hoofdzakelijk gemengde rioolstelsels aangelegd. Vanaf dat moment is begonnen met aanleg van gescheiden stelsels. De gemengde riolen die na de jaren negentig zijn aangelegd betreft het vervangen van slechte riolen op plaatsen waar aanleg van gescheiden stelsel niet doelmatig was.

klik voor een overzicht van areaal ouder dan 60 jaar

Inspectiegraad per aanlegperiode

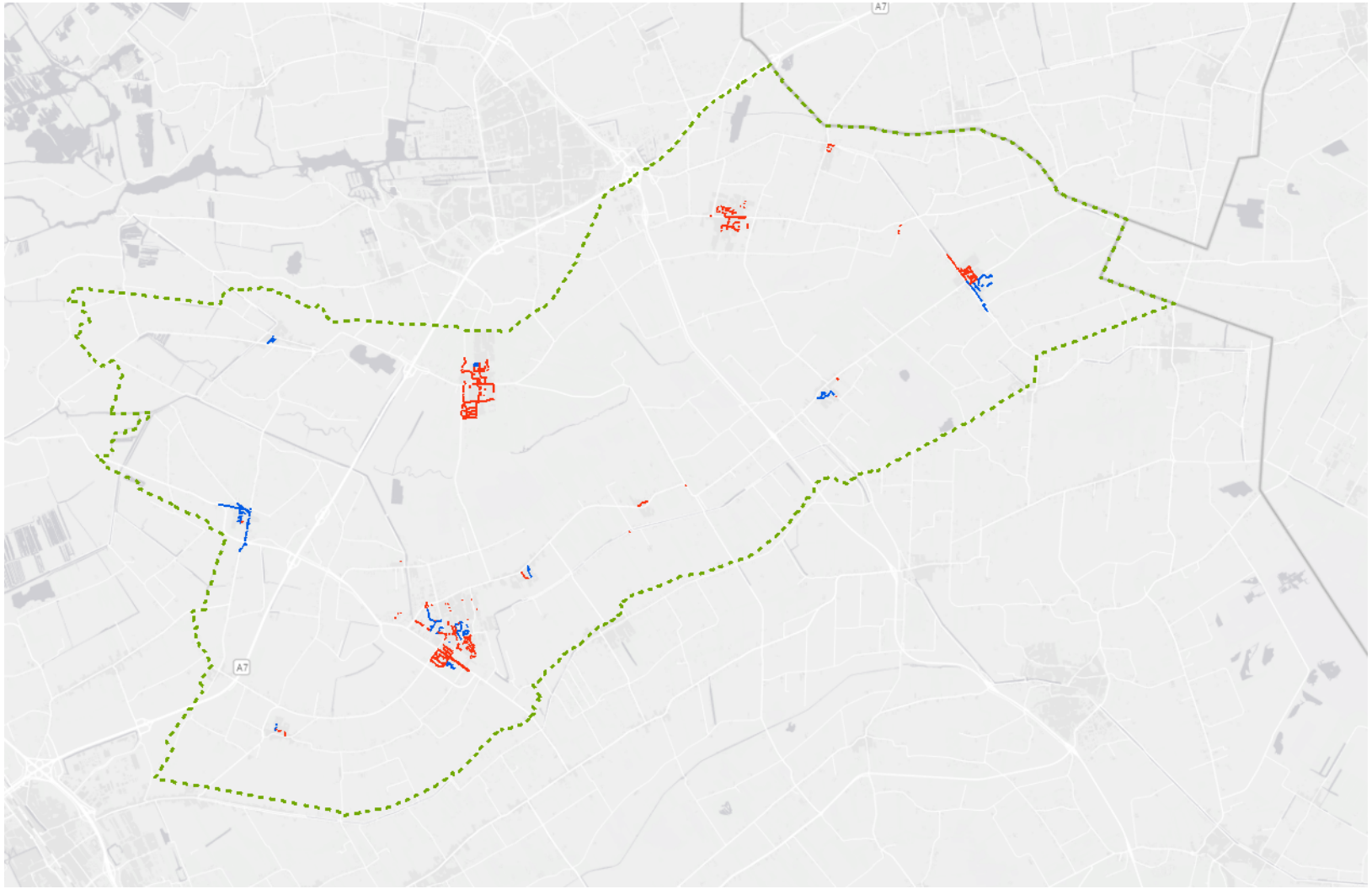
Nagenoeg alle vrijverval riolering (circa 205 km) is geïnspecteerd (door middel van video opnamen vanuit de buis met een rijdende camera). Het merendeel van de inspecties (circa 90%) is recent uitgevoerd en maximaal 10 jaar oud.

klik voor een overzicht van de kwaliteit van het areaal

terug

Verdieping: areaal vrijverval riolering ouder dan 60 jaar

Ons areaal vrijverval riolering wordt ouder

Vanaf de jaren 60 heeft de aanleg van riolering in onze gemeente een vlucht genomen. In de periode 1960-1970 is er circa 5 keer zoveel riolering aangelegd dan in de periode 1950-1960. In de daarop volgende decennia is die trend doorgezet.

Maar deze arealen worden wel steeds ouder. Gemiddeld bedraagt de technische levensduur van vrijverval riolering circa 60 jaar. Op dit moment (peildatum 2024) is circa 24 km riolering in onze gemeente 60 jaar of ouder (circa 10%). Dit betreft de rood gemarkeerde riolen in de kaart links.

Aan het einde van de planperiode in 2029 is circa 35 km van ons areaal 60 jaar of ouder (15%). De blauw gemarkeerde riolen betreft de circa 11 km riolering die in de komende periode ook 60 jaar of ouder wordt.

Kortom ons areaal wordt ouder, dat maakt dat onze opgave voor het in stand houden van dit areaal de komende decennia toeneemt.

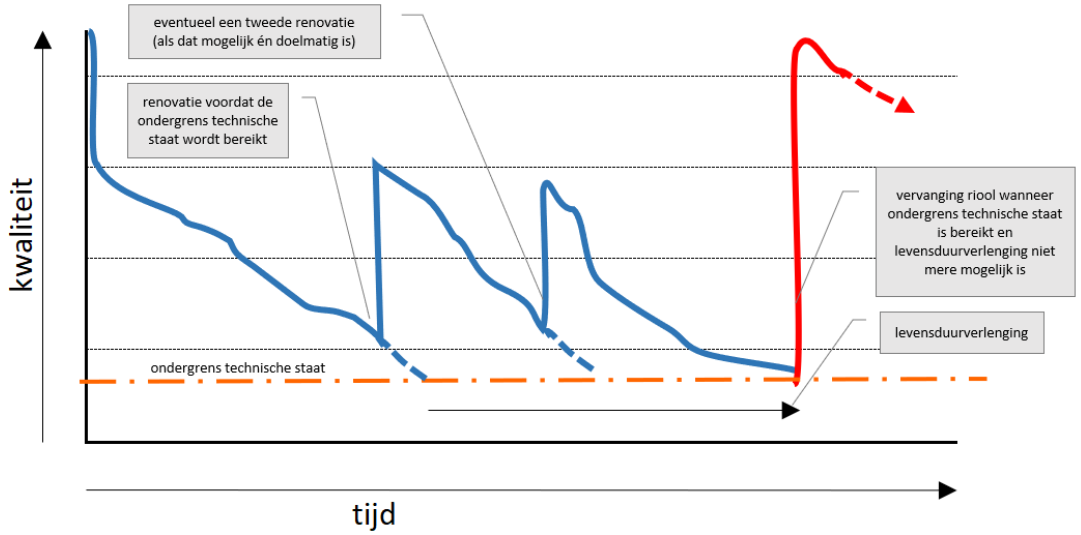
terug

Verdieping: kwaliteit areaal vrijverval riolering

Beheerstrategie: levensduur verlengend beheer

Wij hanteren al enkele decennia een beheerstrategie waarin “levensduur verlengend beheer” vertrekpunt is. Dat betekent dat wij bij schades tijdig ingrijpen én voorkomen dat de kwaliteit van het riool verder verslechterd. Daarmee verlengen we de levensduur van onze riolen en stellen we de kostbare vervanging van het complete riool uit.

Na de eerste renovatie zal de kwaliteit van het riool in loop der tijd weer afnemen. Indien (technisch) mogelijk én doelmatig voeren wij zo nodig nog een tweede renovatie uit. Uiteindelijk komt er wel een moment waarop we het riool moeten vervangen. Dan kiezen we voor een duurzame en klimaatrobuuste oplossing. Dit betekent onder meer dat we een gescheiden riool aanleggen (als dat er nog niet ligt) en verhard oppervlak afkoppelen.

Impact beheerstrategie op investeringsuitgaven

Met deze strategie hebben wij in de periode 2015-2020 circa € 3 miljoen aan investeringsuitgaven voor rioolvervanging kunnen uitstellen (bron: Besparingsnotitie OWO gemeenten “Samenwerken in de waterketen” maart 2016).

Een deel van deze uitgestelde vervangingsinvesteringen worden de komende planperiode gecombineerd met maatregelen voor aanpak van knelpunten wateroverlast (de zogeheten SSW-maatregelen) en maatregelen om de omgeving klimaat robuuster te maken (de zogeheten impulsprojecten).

Op deze wijze kunnen we werk-met-werk maken en optimaal gebruik maken van beschikbare subsidie mogelijkheden. Bij de zogeheten impulsprojecten is een subsidie van circa € 600.000 beschikbaar gekomen. Onze Opsterlandse beheerstrategie leidt dus tot een bewustere én efficiëntere inzet van beschikbare middelen.

Relinen van bestaand vrijverval riool; Met deze techniek wordt een zogenaamde kous in de te repareren rioolbuis gebracht. De kous wordt vervolgens verwarmd, hierdoor hardt de kous uit en is een naadloze en zelfdragende nieuwe kunststof buis ontstaan in de bestaande rioolbuis. De weg hoeft hiervoor niet opengebroken te worden, overlast voor de omgeving is daarmee beperkt.

Verdieping: ambitie afvalwater; wat willen wij bereiken?

- Nagenoeg al het afvalwater wordt ingezameld via riolering en centraal gezuiverd. Op die locaties in het buitengebied waar het niet doelmatig is afvalwater via riolen in te zamelen wordt dit lokaal verwerkt (gezuiverd). Stankklachten en of verontreinigingen van sloten en bodem komen hierdoor nauwelijks voor.
- Er is nu geen aanleiding om in het buitengebied de bestaande percelen met een eigen voorziening alsnog aan te sluiten op (druk)riolering. Mocht er door ontwikkelingen sprake zijn van een gewijzigde situatie (bijvoorbeeld door aanleg van nieuwbouw) bekijken we per geval op basis van doelmatigheid of aansluiting op (druk)riolering meerwaarde biedt.
- Nieuwe aansluitingen in de dorpen worden gescheiden en duurzaam aangelegd.
- Bij nieuwbouw in het buitengebied gaan wij op basis van doelmatigheidsafweging op maatschappelijke kosten bepalen of het perceel aangesloten wordt op (druk)riolering of een eigen voorziening.
- De vuilwaterriolering verkeert in goede staat. De gemeente zet voor de riolering in op levensduur verlengende maatregelen, waardoor kostbare vervangingsinvesteringen worden uitgesteld. Op het moment dat besloten wordt tot vervangen van riolering is afkoppelen in principe het uitgangspunt (mits technisch mogelijk en er geen waterkwaliteitsbezwaar is).

.

- Er wordt geen preventief onderzoek gedaan naar foutieve aansluitingen, maar deze worden verholpen wanneer dit geconstateerd wordt (overeenkomstig met niveau basis).
- Onze gemalen zijn in OWO verband op hetzelfde telemetriesysteem aangesloten, zodat er snel en effectief storingen verholpen kunnen worden en kennis- en capaciteitsuitwisseling mogelijk is bij ziekte of vakantie.
- We gaan o.a. samen met het Wetterskip verkennen of het terugwinnen van energie en grondstoffen uit (afval)water kansrijk is.
- De gemalen draaien op duurzame energie als dat doelmatig kan. Door middel van gerichte(re) sturing brengen we het energieverbruik van de gemalen terug.
- Bij aanleg c.q. vervanging van voorzieningen is hergebruik van grondstoffen het streven.

terug

klik voor het onderdeel stedelijk afvalwater

klik voor het onderdeel hemelwater

klik voor het onderdeel grondwater

Verdieping: ambitie hemelwater; wat willen wij bereiken?

- Als in de buurt wat gebeurt (rioolvervanging, wegreconstructie) is scheiden van het hemelwater van het afvalwater (afkoppelen) uitgangspunt. Daarmee bereiken we dat er minder schoon water naar de zuivering afgevoerd wordt. Daarbij geldt dat we technieken toepassen waarmee we zoveel mogelijk water lokaal vasthouden (infiltreren in de bodem en/of vasthouden in watergangen), mits dit geen (nieuwe) grondwaterproblemen oplevert.
- We zetten ons in op meer groene oplossingen in plaats van ondergrondse betonnen oplossingen. We benutten zoveel mogelijk de totale openbare ruimte.
- In bestaand gebied stimuleren wij bewoners, bedrijven, projectontwikkelaars en woningbouwverenigingen om hemelwater af te koppelen. Dit wordt op dit moment nog niet verplicht gesteld.
- We gaan verkennen of we afkoppelen van hemelwater in de gebieden met zandgronden (waar infiltratie goed mogelijk is) en/of bij percelen die direct grenzen aan watergangen verplicht kunnen stellen.
- Bij nieuwbouwlocaties worden bij de aanleg meteen systemen toegepast, waarbij afval- en hemelwater gescheiden blijft.
- Wij gaan verkennen of we bij nieuwbouwlocaties een minimale bergingseis op eigen terrein verplicht gaan stellen (e.e.a. in lijn met de “Maatlat groene klimaat adaptieve gebouwde omgeving 2023” vanuit de landelijke overheid).
- Bij buien wordt het afvalwater in gemengde riolen afdoende opgevangen in riolen en bergingsvoorzieningen. De riolen zullen af en toe bij hoosbuien overstorten. Hierdoor stroomt er verdund afvalwater in sloten en vijvers. Er zijn op dit moment geen locaties bekend waar dit tot problemen leidt, mocht dit in de toekomst wel het geval worden dan pakken we dat aan.
- Bij heftige buien (buien die statistisch eens per 2 jaar voorkomen) wordt het overtollig hemelwater opgevangen en afgevoerd. De straat zal slechts zelden blank staan, maar het water komt niet boven de trottoirbanden uit. De omgeving ondervindt hier dan korte tijd hinder, maar van overlast is geen sprake.
- Bij extreme hoosbuien (buien die statistisch eens per 100 jaar voorkomen) moeten wij leren accepteren dat de straat enige tijd blank staat. De riolen zijn niet in staat dergelijke grote hoeveelheden neerslag meteen op alle plaatsen te verwerken. Daarvoor is het oorspronkelijk ook niet ontworpen. In deze gevallen wordt het water opgevangen in de openbare ruimte. Dit leidt wellicht tot hinder of overlast voor de omgeving. Eventuele overlast en schade als gevolg van extreme hoosbuien wordt zoveel mogelijk voorkomen.
- Wij gaan in de openbare buitenruimte meer berging creëren waar, ten tijde van extreme hoosbuien, water tijdelijk geborgen kan worden. In tijd van droogte kan vanuit deze bergingen water benut worden.
- Wanneer de werking van de hemelwatervoorzieningen onder de maat zijn door slijtage of schades worden deze gerepareerd of vervangen. Bij de vervanging overwegen we grotere buizen toe te passen als dat een duidelijke meerwaarde biedt.
- Bij aanleg c.q. vervanging van voorzieningen is hergebruik van grondstoffen het streven (afdeling inkoop coördineert dit).

terug

klik voor het onderdeel stedelijk afvalwater

klik voor het onderdeel hemelwater

klik voor het onderdeel grondwater

Verdieping: ambitie grondwater; wat willen wij bereiken?

- De grondwatersituatie in de dorpen van de gemeente wordt grotendeels bepaald door de waterstanden in het buitengebied. Daar heeft de gemeente nauwelijks invloed op.
- Gemeente is aanspreekpunt voor grondwaterproblemen, maar niet aansprakelijk. De perceeleigenaren zijn zelf verantwoordelijk voor afwatering en aansluitingen op hun eigen terrein.
- Meldingen van grondwaterproblemen kunnen bij het klantencontactcentrum worden gemaakt en worden in behandeling genomen.
- De ontwatering in openbaar gebied is goed voor elkaar. Incidenteel kan sprake zijn van hoge of lage grondwaterstanden (bijvoorbeeld bij langdurige regenval of droogte) die tot hinder en/of overlast kan zorgen. Mogelijk dat in sommige kruipruimtes af en toe water staat. Bij het vervangen van riolering wordt gekeken of het nodig is om een aansluiting voor afvoer van overtollig grondwater aan te leggen.
- Bij nieuwbouwlocaties wordt bij het ontwerp al rekening gehouden met een duurzame ontwatering. Hiermee worden problemen in de toekomst zoveel mogelijk voorkomen.
- Om problemen met droogte te beperken gaan we meer water vasthouden in de bodem (infiltreren) en het watersysteem (sloten en vijvers).
- Grondwaterproblemen worden voorkomen door instandhouding van afvoervoorzieningen (zoals sloten, greppels etc.). Hiervoor is toezicht en goede duidelijke communicatie naar bewoners noodzakelijk.

terug

klik voor het onderdeel stedelijk afvalwater

klik voor het onderdeel hemelwater

klik voor het onderdeel grondwater

Verdieping: strategie thema 1

Riolering draagt bij aan de omgevingskwaliteit

Het riool

VOLGENS ARTSEN HEEFT GEEN INNOVATIE ZOVEEL BIJGEDRAGEN AAN DE MONDIALE VOLKSGEZONDHEID. TOCH HEEFT HET WOORD IN DE VOLKSMOND ZELDEN EEN POSITIEVE BETEKENIS: HET RIOOL.

Strategie

- Riolering is primair aangelegd voor bescherming van de volksgezondheid. We hebben het beheer ervan nu goed geregeld én zijn in control. Dit moeten we koesteren. Dit betekent dat we tijdig anticiperen op ontwikkelingen (o.a. impact van medicijnresten in afvalwater);
- De achterliggende jaren heeft de gemeente haar huiswerk gedaan als het gaat om het verminderen van vuiluitworp uit bestaand riool. Dat moet zo blijven. Actief en integraal verder verlagen van de vuiluitworp heeft geen eerste prioriteit. Wel zetten we in op het benutten van kansen (o.a. door onze afkoppelambities binnen de renovatieprojecten);
- Water draagt in brede zin bij aan een prettige leefomgeving. De watervoorzieningen die we hebben houden we goed op orde en we maken ons sterk om bij kansen en ontwikkelingen extra watervoorzieningen te realiseren (die bijvoorbeeld ook als waterbuffer kunnen dienen);
- Wij gaan de komende jaren nadrukkelijker bewoners én bedrijven aanspreken/bewust maken van waterbewust zijn én hun lozingsgedrag;
- Er is nu geen aanleiding om in het buitengebied de bestaande percelen met een eigen voorziening alsnog aan te sluiten op (druk)riolering. Mocht er door ontwikkelingen sprake zijn van een gewijzigde situatie (bijvoorbeeld door aanleg van nieuwbouw) bekijken we per geval op basis van doelmatigheid of aansluiting op (druk)riolering meerwaarde biedt. De kaders voor deze afweging borgen we in het nieuwe GWP.
- Duurzaamheid is al uitgangspunt bij ons beleid en onze werkzaamheden; de komende planperiode gaan we verkennen in hoeverre circulariteit daarbij geïntegreerd kan worden.

terug

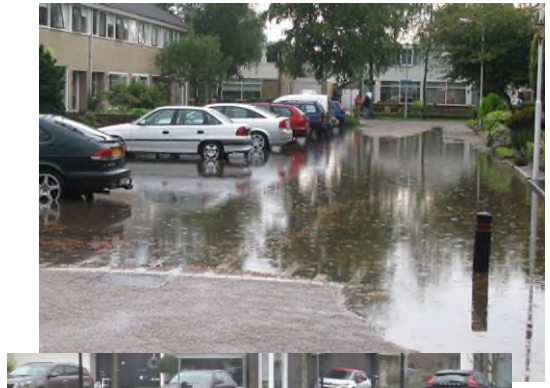
klik voor thema omgevingskwaliteit

klik voor thema wateroverlast

klik voor thema water beter benutten

Verdieping: strategie thema 2

Acceptatie en aanpak van wateroverlast

Strategie

- We maken de komende periode (extra) tijd vrij om nadrukkelijker met onze inwoners en ondernemers in gesprek te gaan over klimaatveranderingen:
  - waar moet men rekening mee gaan houden;
  - wat rekent de gemeente wel en niet tot haar verantwoordelijkheid;
  - wat kan en gaat de gemeente wel doen en wat verwachten wij van inwoners/bedrijven;
  - wanneer is er sprake van overmacht.
- Op dit moment zijn wij nog niet volledig klaar voor de klimaatveranderingen (bekende knelpunten worden aangepakt en daar gaan wij mee door);
- De gemeente doet (samen met het Wetterskip) al veel om de openbare buitenruimte klimaat robuust te maken, maar we kunnen het niet alleen. Inwoners en ondernemers zijn ook nadrukkelijker aan zet;
- Het klimaat robuust inrichten van de openbare buitenruimte kan betekenen dat bepaalde voorzieningen een gecombineerde functie krijgen (bv. speeltuin in combinatie met overloopgebied). We moeten accepteren dat deze niet altijd te gebruiken is.

terug

klik voor thema omgevingskwaliteit

klik voor thema wateroverlast

klik voor thema water beter benutten

Verdieping: strategie thema 3

Water beter benutten

Strategie

- Wij geven als gemeente al enige tijd het goede voorbeeld, dit blijven we doen. We verwachten ook van anderen (o.a. inwoners, ondernemers en woningcorporaties) een actieve houding;
- Als in de buurt wat gebeurt (rioolvervanging, wegreconstructie) is scheiden van het hemelwater van het afvalwater (afkoppelen) uitgangspunt. Daarmee bereiken we dat er minder schoon water naar de zuivering afgevoerd wordt. Daarbij geldt dat we technieken toepassen waarmee we zoveel mogelijk water lokaal vasthouden (infiltreren in de bodem en/of vasthouden in watergangen), mits dit geen (nieuwe) grondwaterproblemen oplevert;
- We kijken daarbij nadrukkelijker naar lokale opvang van water zodat dit ook ten tijde van droogte benut kan worden;
- We zetten ons in op meer groene oplossingen in plaats van ondergrondse betonnen oplossingen. We benutten zoveel mogelijk de totale openbare ruimte.

terug

klik voor thema omgevingskwaliteit

klik voor thema wateroverlast

klik voor thema water beter benutten

Programma - beleid, planvorming en onderzoek

Riolering beleid, planvorming en onderzoek

Om tot doelmatige keuzes en planning van maatregelen aan de riolering te komen (die passen binnen de ambities en voornemens) is jaarlijks beleid, onderzoek en planning nodig. Daarbij worden de strategische doelen omgezet naar het tactische en operationele beheerniveau.

Binnen de gemeentelijke watertaken is voortdurend sprake van nieuwe inzichten. Elk jaar komen er nieuwe inspecties van de riolen en gemalen beschikbaar. Daarnaast komen via metingen ook nieuwe gegevens beschikbaar. Beleid, planvorming en onderzoek kenmerkt zich dus door een dynamisch proces. Daarnaast is bij veel activiteiten specialistische kennis nodig, kennis die de gemeente zelf niet in huis heeft. Op veel onderdelen worden daarom diensten van derden ingezet.

In de komende planperiode worden o.a. de volgende activiteiten voorzien:

- Actualiseren GWP (5 jaarlijks);
- Tussentijdse update SSW (5-jaarlijks)
- Opstellen integrale beheerkalender;
- Communicatieplan klimaat (water hitte en droogte);
- Periodieke actualisatie beheerplannen;
- Periodieke overleggen met stakeholders (o.a. Wetterskip);
- Herijking besluiten en verordeningen voor het Omgevingsplan;
- Ondersteuning platform RIONED;
- Jaarlijkse inspecties vrijverval riolering;
- Onderzoek en advisering van derden.

activiteit	planning	kostenplaats / kostensoort	geraamd budget planperiode [€]
6720030 Beleid, planvorming en onderzoek			
Beleid en planvorming			
o actualiseren GWP (5 jaarlijks)	periodiek (5-jaarlijks)	6720030-4380110	35.000
o tussentijdse update SSW (5 jaarlijks)	periodiek (10-jaarlijks)	6720030-4380110	10.000
o actualisatie SSW (10 jaarlijks)	periodiek (10-jaarlijks)	6720030-4380110	-
o opstellen integrale beheerkalender	eenmalig (2025)	6720030-4380110	5.000
o periodieke actualisatie beheerplannen	periodiek (2 jaarlijks)	6720030-4380110	20.000
o periodieke overleggen met stakeholders (o.a. Wetterskip)	jaarlijks	6720030-4380110	
o herijking besluiten en verordeningen voor het Omgevingsplan	eenmalig (2025)	6720030-4380110	10.000
o opstellen hemelwaterverordening	eenmalig (2025)	6720030-4380110	20.000
o overdracht beheer gemeentelijke IBA's	eenmalig (2025)	6720030-4380110	10.000
o diversen	jaarlijks	6720030-4380110	50.000
Samenwerking en kennisuitwisseling			
o ondersteuning platform RIONED	jaarlijks	6720030-4380110	16.000
o ondersteuning FBWK	jaarlijks	6720030-4380110	30.000
Klimaatadaptatie en communicatie			
o communicatieplan klimaatadaptatie eenmalig	eenmalig (2025)	6720030-4380110	10.000
o communicatie klimaatadaptatie regulier	jaarlijks (vanaf 2026)	6720030-4380110	40.000
o lidmaatschap + acties Steenbreek	jaarlijks	6720030-4380110	75.000
o inrichten stimuleringsregeling klimaatadaptatie	eenmalig (2025)	6720030-4380110	10.000
o stimuleringsregeling klimaatadaptatie	jaarlijks (vanaf 2026)	6720030-4380110	80.000
Inspectie vv riolering + reiniging	jaarlijks	6720030-4380110	500.000
Onderzoek & advisering derden	jaarlijks	6720030-4380110	90.000
Inhuur derden - ondersteuning rioolbeheer	jaarlijks	6720030-4380110	409.800

Budgetten zijn op prijspeil 2024, exclusief btw en inclusief toeslagen voor voorbereiding, advies en toezicht.

terug

programma beleid planvorming onderzoek | programma regulier onderhoud | programma facilitair personeel & overhead | programma groot onderhoud en vervanging | programma verbetering | programma nieuwe aanleg

Programma - regulier onderhoud

Vrijverval riolering buitendienst drukriolering buitendienst

Voor het in stand houden van het areaal is regulier onderhoud nodig. Een groot deel daarvan wordt door de buitendienst uitgevoerd. Deze werkzaamheden zijn onderverdeeld in twee opdrachten, ieder met een aparte kostenplaats:

- vrijverval riolering 6720050
- drukriolering 6720060

De geraamde kosten (die doorbelast worden in de begroting) bestaan uit budget voor externe kosten, zoals o.a. aanschaf van materialen, dan wel inzet van onderaannemers. De uren die de buitendienst levert zijn via de loonkosten (aparte kostenplaats) in de begroting opgenomen.

Riolering onderhoud regulier

Naast de buitendienst regelt ook de binnendienst een deel van het regulier onderhoud van de arealen. De focus ligt hier meer op het organiseren en coördineren van de werkzaamheden die hoofdzakelijk door derden worden uitgevoerd. Dit betreft de volgende activiteiten:

- Energiekosten van de gemalen;
- Datakosten van het telemetriesysteem;
- Reinigen van kolken (jaarlijks uitbesteed aan derden);
- Reparatie van voorzieningen (vrijverval riolering en gemalen);
- Doorbelasting van (een deel van) de straatveegkosten.

activiteit	planning	kostenplaats / kostensoort	geraamd budget planperiode [€]
6720090 onderhoud regulier - Elektriciteit			
elektriciteit	jaarlijks	6720090-4380040	1.000.000
6720050 onderhoud regulier - vrijv. riolering buitendienst(opdracht)			
vv riool opdracht buitendienst	jaarlijks	6720050-4380110	150.000
6720060 onderhoud regulier - drukriolering buitendienst (opdracht)			
drukriool opdracht buitendienst	jaarlijks	6720060-4380110	400.000
6720090 onderhoud regulier - Overige goederen en diensten			
gemalen levering derden	jaarlijks	6720090-4380110	100.000
reinigen kolken	jaarlijks	6720090-4380110	225.000
calamiteiten en ad-hoc maatregelen	jaarlijks	6720090-4380110	450.000
6720090 onderhoud regulier - Telefoonkosten			
datakosten gemalen	jaarlijks	6720090-4380900	10.000
6720090 onderhoud regulier - Overige verrekeningen			
toerekening straatveegkosten	jaarlijks	6720090-4750300	379.300

Budgetten zijn op prijspeil 2024, exclusief btw en inclusief toeslagen voor voorbereiding, advies en toezicht.

terug

programma beleid planvorming onderzoek | programma regulier onderhoud | programma facilitair personeel & overhead | programma groot onderhoud en vervanging | programma verbetering | programma nieuwe aanleg

Programma - facilitair en personeel & overhead

Riolering facilitair

De volgende facilitaire taken worden toegerekend aan de rioolbegroting:

- Vergoeding van de stroomkosten voor de gemeentelijke IBA's (90 st.);
- WION-hostingskosten;
- Abonnementskosten en hostingskosten beheersystemen;
- Bijhouden van data in de beheersystemen (uren eigen medewerkers).

Personeel & overhead

Voor het efficiënt uitvoeren van de gemeentelijke watertaken levert lokale gebieds- en organisatiekennis op onderdelen een duidelijke meerwaarde op. Daarom worden zoveel mogelijk werkzaamheden in eigen beheer uitgevoerd. Op onderdelen waar specialistische kennis bij nodig is (bijvoorbeeld onderzoek naar het technisch functioneren of de voorbereiding van de complexe/grootschalige vervangings- en verbeteringsprojecten) wordt externe capaciteit ingeschakeld.

Voor dit nieuwe GWP is met behulp van de formatiecalculator van Stichting RIONED bepaald welke capaciteit de komende planperiode minimaal benodigd is. Uit deze analyse komt naar voren dat uitbreiding van de eigen formatie met 0,7 fte op de rol beheerder nodig is.

rol/functie		aanwezig	benodigd	conclusie
regulier	beleidsmedewerker watertaken	0,8 fte	0,8 fte	capaciteit op orde
	beheerder	0,8 fte	1,5 fte	0,7 fte extra nodig
	projectleider	0,3 fte	0,3 fte	capaciteit op orde
	administratieve ondersteuning	0,6 fte	0,6 fte	capaciteit op orde
	buitendienst	3,5 fte	3,5 fte	capaciteit op orde
	SUBTOTAAL (excl. projecten)	**6,0 fte**	**6,7 fte**	
projecten	projectleiding/ontwerper/beheerder	1,5 fte	1,5 fte	capaciteit op orde
	TOTAAL	**7,5 fte**	**8,2 fte**	

Dekking personeelskosten

Inzet voor voorbereiding, advies en toezicht op projecten (1,5 fte) wordt gedekt uit de investeringskredieten. Dit betreft de rollen "projectleiding/ontwerper/ beheerder".

Ondersteuning derden wordt gedekt vanuit de kostenplaats 6720030 Beleid, planvorming en onderzoek.

De overige inzet (waaronder ook de inzet van buitendienst) wordt gedekt vanuit de kostenplaats 6720140 doorbelasting taakveld. Voor de uitbreiding van 0,7 fte op de rol beheerder is met ingang van 2025 extra budget opgenomen (incl. correctie op overhead).

activiteit	planning	kostenplaats / kostensoort	geraamd budget planperiode [€]
6720080 facilitair			
vergoeding stroomkosten IBA's	jaarlijks	6720080-4380110	32.500
WION-hosting	jaarlijks	6720080-4380110	37.500
algemene kosten	jaarlijks	6720080-4380110	20.000
SAM hostingskosten	jaarlijks	6720080-4380110	60.000
MOUSE hostingskosten	jaarlijks	6720080-4380110	100.000
registratie huisaansluitingen	jaarlijks	6720080-4380110	60.000
6720140 Doorbelasting taakveld riolering			
loonkosten en toelagen (o.b.v. 6,7 fte)	jaarlijks	6720140-4110010	3.069.400
overhead (o.b.v. 6,7 fte)	jaarlijks	-	932.600

Budgetten zijn op prijspeil 2024, exclusief btw en inclusief toeslagen voor voorbereiding, advies en toezicht.

terug

programma beleid planvorming onderzoek | programma regulier onderhoud | programma facilitair personeel & overhead | programma groot onderhoud en vervanging | programma verbetering | programma nieuwe aanleg

Programma - groot onderhoud en vervanging

Mechanische riolering (gemalen en drukriolering)

Klein dagelijks onderhoud aan de mechanische riolering wordt door de eigen buitendienst uitgevoerd. Groot onderhoud, zoals volledige vervanging van alle elektromechanische onderdelen van een gemaal, en complete vervanging van mechanische riolering wordt uitgevoerd door derden en als een projectinvestering verwerkt. Op basis van ervaringscijfers uit recente renovatie/vervangingsprojecten en actuele data uit het SAM beheersysteem is het budget voor groot onderhoud en vervanging bepaald. Jaarlijks wordt op basis van actuele inspectiedata de planning groot onderhoud/vervanging bepaald.

Vrijverval riolering

Jaarlijks wordt circa 10% van de vrijverval riolering geïnspecteerd. Aansluitend op de inspectie vindt een beoordeling van deze inspectie plaats en wordt bepaald waar en welke maatregelen nodig zijn. Afhankelijk van aard, omvang en urgentie worden de maatregelen geclusterd (bijvoorbeeld maatregelen uit twee of drie inspectierondes worden tot één maatregelpakket geclusterd) en als één project aanbesteed.

Op basis van ervaringscijfers uit recente renovatie/vervangingsprojecten en actuele data uit het Geovisia beheersysteem is het budget voor groot onderhoud en vervanging van vrijverval riolering in de planperiode bepaald.

activiteit	planning	kostenplaats / kostensoort	geraamd budget planperiode [€]
Mechanische riolering			
budget reservering voor renovatie (groot onderhoud) c.q. vervanging mechanische riolering (gemalen) planperiode	planperiode	-	750.000
Vrijverval riolering			
budget reservering voor renovatie (groot onderhoud) c.q. vervanging vijverval riolering planperiode	planperiode	-	550.000

Budgetten zijn op prijspeil 2024, exclusief btw en inclusief toeslagen voor voorbereiding, advies en toezicht.

Programma - verbetering

Impulsprojecten

Op basis van het waterstructuurplan en afkoppelplan zijn maatregelen bepaald die een “impuls” geven aan duurzame en toekomstbestendige omgang met water. Veel van deze maatregelen zijn gecombineerd met groot onderhoud c.q. vervanging van vrijverval riolering (werk-met-werk maken).
In de periode 2024-2031 worden twaalf impulsprojecten uitgevoerd. Voor zes van deze impulsprojecten is DPRA subsidie aangevraagd én verleend (in totaal circa € 600.000).

Aanpak wateroverlast [SSW maatregelen]

In 2023 is met technische modelberekeningen bepaald welke maatregelen nodig zijn om de wateroverlast knelpunten uit de Friese Klimaatatlas 2018 aan te pakken.
Voor de zes knelpuntlocaties zijn verbeteringsmaatregelen uitgewerkt in het Systeemoverzicht Stedelijk Water (SSW).
In de periode 2027-2030 worden deze maatregelen uitgevoerd.

Budgetreservering afkoppelen

Naast concreet budget voor afkoppelen binnen de impulsprojecten en de SSW maatregelen is op jaarbasis een budgetreservering afkoppelen opgenomen. Hiermee kunnen afkoppelkansen die zich de komende jaren voor kunnen doen (maar die nu nog niet in beeld zijn) bekostigd worden.

activiteit	planning	kostenplaats / kostensoort	geraamd budget planperiode [€]
Impulsprojecten			
1: Bakkeveen - Boskleane	2026	-	1.203.200
2: Bakkeveen - Mjumster Wei e.o.	2025	-	1.761.100
4+5: Beetsterzwaag - It Merkelân Oost en West	2025	-	5.977.700
6: Beetsterzwaag - F. Andrealaan e.o.	2026	-	1.802.000
7: Beetsterzwaag - Vlaslaan e.o.	2026	-	1.631.300
9+10: Gorredijk - Schansburg + Stationsweg (aansluiting Compagnonsstrjitte) e.o.	2024	-	391.900
11: Gorredijk - Geert de Zwaagstrjitte e.o.	2025	-	724.200
12: Nij Beets - Leppedyk	2031	-	352.600
13: Tijnje - Warrewei	2027	-	561.000
14: Ureterp - De Gilden	2027	-	1.993.200
15: Gorredijk - De Hoop	2026	-	796.000
Aanpak wateroverlast [SSW maatregelen]			
SSW - Van Houtenwei Siegerswoude	2028	-	50.000
SSW - Greate Kamp e.o. Bakkeveen	2030	-	425.000
SSW - Schoolstraat en Nieuwstraat Gorredijk	2027	-	1.600.000
SSW - De Rusken en Lytse Leane Frieschepalen	2028	-	1.250.000
SSW - Mr. Geertswei en Welfingstrjitte Wijnjewoude	2027	-	850.000
SSW - Tjepke Nawijnstraat Nij Beets	2029	-	500.000
Budgetreservering afkoppelen			
Budgetreservering afkoppelen	jaarlijks	-	137.500

Budgetten zijn op prijspeil 2024, exclusief btw en inclusief toeslagen voor voorbereiding, advies en toezicht.

terug

programma beleid planvorming onderzoek | programma regulier onderhoud | programma facilitair personeel & overhead | programma groot onderhoud en vervanging | programma verbetering | programma nieuwe aanleg

Programma - nieuwe aanleg

Nieuwe aanleg in de kernen

In de komende planperiode zijn diverse nieuwbouwprojecten gepland (zie kader rechtsonder).

Conform Bouwbesluit 2012 is uitgangspunt bij nieuwbouw dat waterstromen (afval- en hemelwater) op het perceel gescheiden worden en gescheiden worden aangeleverd op de perceelsgrens. Ten aanzien van de (verdere) verwerking van hemelwater geldt daarbij de volgende voorkeursvolgorde:

1. Al het hemelwater naar oppervlakte water of infiltreren (ook van wegen);
2. Zoveel mogelijk naar oppervlakte water of infiltreren, maar waar nodig op een hemelwaterriool;
3. Al het hemelwater op een hemelwaterriool indien er geen of onvoldoende oppervlakte water aanwezig is en/of infiltratie niet mogelijk is.

Tijdens de watertoetsprocedure (met ingang van de Omgevingswet in 2024 de “weging van het waterbelang”) geldt deze voorkeursvolgorde als uitgangspunt en worden van daaruit de kaders voor het ontwerp op de betreffende nieuwbouwlocatie vastgesteld.

<u>Aanlegkosten nieuwe voorzieningen - grondexploitaties</u>
Kosten voor areaaluitbreiding als onderdeel van een grondexploitatie, worden gedekt uit deze grondexploitatie. Het betreft dan planvorming, ontwerp alsmede de aanlegkosten van de nieuwe voorzieningen.

<u>Aansluitkosten op gemeentelijke voorzieningen</u>
Voor het maken van een nieuwe aansluiting op een gemeentelijke voorziening (riolering) brengt de gemeente de werkelijke kosten in rekening (incl. leges).

Nieuwe aanleg in het buitengebied

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet is de ontheffingsbevoegdheid vervallen. Gemeente en Wetterskip bepalen vanaf nu in onderling overleg hoe er omgegaan moet worden met niet aangesloten percelen.

De insteek van de gemeente zal daarin in lijn zijn met de huidige kaders, namelijk een doelmatigheidsafweging op maatschappelijke kosten, bestaande uit de volgende kaders op hoofdlijn:

- Algemeen: afweging op basis van afstand en doelmatigheid/technische haalbaarheid;
- Is een perceel te ver van de riolering gesitueerd en daarmee aansluiting té kostbaar dan moet de perceeleigenaar een eigen voorziening treffen;
- Nieuw cluster van percelen (bijvoorbeeld camping/vakantiepark) is een maatwerk afweging.

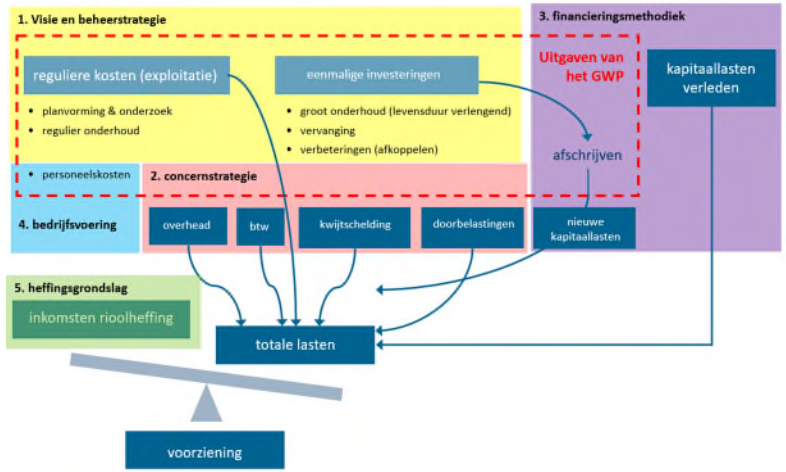
kern	planlocatie	aantal woningen		type stelsel van	type stelsel waarop
		te bouwen	te slopen	de planlocatie	aangesloten wordt
Bakkeveen	Aylvalaan	38	-	gescheiden	gescheiden
Gorredijk	Loevestein 4	85	-	gescheiden	gescheiden
Gorredijk	Loevestein 5	300	-	gescheiden	gescheiden
Gorredijk	Vrieswyck	95	-	gescheiden	gescheiden
Gorredijk	De Hoop	40	-	gescheiden	gescheiden
Langezwaag	Langezwaag Noord	28	-	gescheiden	gescheiden
Nij Beets	Koopmanslocatie	23	-	gescheiden	gescheiden
Terwispel	Kolderveen	26	-	gescheiden	gescheiden
Ureterp	Fugeliet	28	-	gescheiden	gescheiden
Totaal:		**663**	-		

Planning nieuwbouwprojecten

terug

programma beleid planvorming onderzoek | programma regulier onderhoud | programma facilitair personeel & overhead | programma groot onderhoud en vervanging | programma verbetering | programma nieuwe aanleg

Verdieping: balans lasten en inkomsten rioolheffing

1. Visie en beheerstrategie

In het onderdeel “programma” van dit GWP zijn de maatregelen, inclusief de verwachte uitgaven in de planperiode 2025 t/m 2029 gepresenteerd. De ramingen zijn gebaseerd op prijspeil 2024. De ramingen voor de uitgaven na de planperiode (vanaf 2030) zijn gebaseerd op de inzichten en meerjarenplanningen peildatum 2024.

2. Concernstrategie

Een deel (50%) van de kosten van straatvegen (jaarlijks circa € 75.900) worden doorbelast in de rioolheffing.

De compensabele btw op de exploitatielasten en de investeringen worden doorbelast in de rioolheffing.

Jaarlijks wordt € 120.000 gereserveerd voor kwijtschelding/oninbaar.

3. Financieringsmethodiek

Alle nieuwe investeringen van dit nieuwe GWP worden, in lijn met de financiële verordening 2023, geactiveerd en als kapitaallasten (lineaire afschrijvingsvorm met 1,5% rente) ten laste van de begroting gebracht.

De investeringskosten voor afval-, hemel- en grondwatervoorzieningen bij nieuwbouwprojecten komen ten laste van de grondexploitatie en vallen buiten dit GWP.

Om schommelingen in de lasten op te vangen wordt gebruik gemaakt van een voorziening. Hiermee hoeft het tarief niet steeds aangepast te worden wanneer sprake is van een piek (of dal) in de uitgaven. Bij een positieve of negatieve stand wordt geen rente toegerekend aan de voorziening. De voorziening riolering had op 1-1-2024 een stand van € 3,05 miljoen. Naar verwachting heeft deze op 1-1-2025 (bij het begin van de planperiode) een stand van circa € 2,90 miljoen.

4. Bedrijfsvoering

Op dit moment wordt de kennis en capaciteit binnen de eigen organisatie aangevuld met inzet/uitbesteding naar derden. In de planperiode zetten we die strategie door. Budgetten voor inhuur zijn geborgd in de begroting.

5. Heffingsgrondslag

Op dit moment wordt van alle percelen die direct dan wel indirect zijn aangesloten op de gemeentelijke riolering rioolheffing geheven. Deze heffing betreft een gebruikersheffing.

Aan percelen die niet op het gemeentelijk riool of IBA zijn aangesloten wordt geen rioolheffing opgelegd. Dit betreft 566 percelen in het buitengebied.

<u>Toename heffingseenheden als gevolg van areaaluitbreiding</u>
Er wordt de komende planperiode rekening gehouden met een toename van de heffingseenheden (663 eenheden). Deze toename is meegenomen in de tariefberekening. Ook is rekening gehouden met stijging van de exploitatielasten als gevolg van areaalgroei.

<u>Inkomsten rioolheffing</u>
In 2024 wordt in totaal € 3,34 miljoen aan rioolheffing opgelegd.

Rioolheffing 2024:

Gebruikersdeel woningen:
- eenpersoonshuishouden: € 211,00
- twee- of meerpersoonshuishouden: € 277,00

Gebruikersdeel niet woningen:

jaarlijks waterverbruik		heffing
0-100 m³	€	197,00
100-500 m³	€	289,00
500-1.000 m³	€	381,00
1.000-2.000 m³	€	650,00
2.000-5.000 m³	€	1.187,00
5.000-10.000 m³	€	2.084,00
10.000-25.000 m³	€	4.591,00
25.000-50.000 m³	€	8.711,00
>50.000 m³	€	14.442,00

terug

Verdieping: lastenontwikkeling en tariefvoorstel

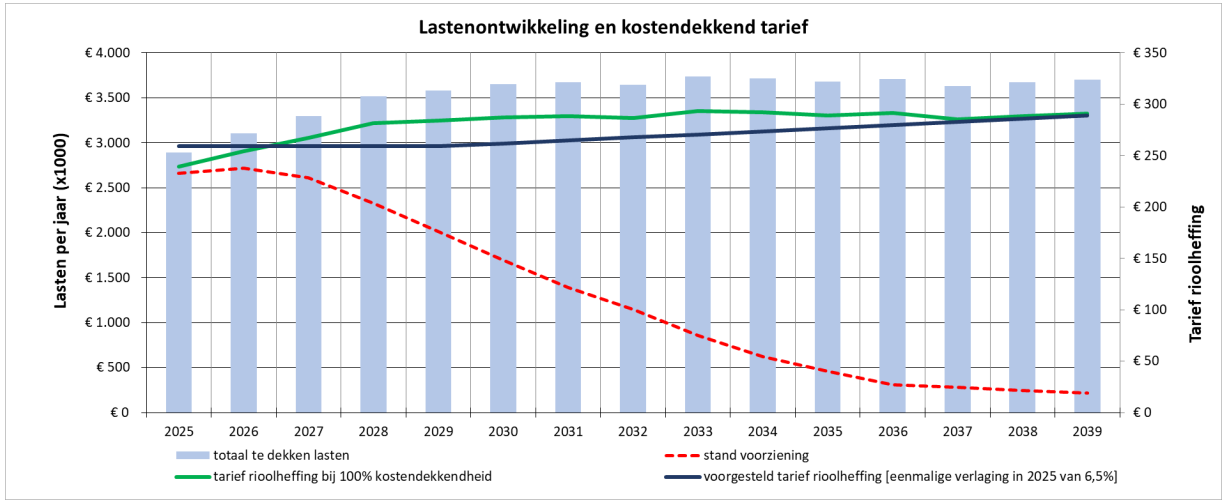
Lastenontwikkeling bij eenmalige verlaging tarieven in 2025

In de planperiode 2025-2029 stijgen de jaarlijkse lasten van circa € 2,89 miljoen in 2025 naar circa € 3,58 miljoen in 2029. Dit is het gevolg van extra budget voor uitbreiding van de eigen organisatie en de investeringsopgave van de impulsprojecten en de SSW maatregelen. Deze investeringsopgave is in 2030/2031 afgerond waarna de jaarlijkse lasten zich enigszins stabiliseren. Wel stijgen de lasten vanaf dat moment geleidelijk als gevolg van extra uitgaven voor groot onderhoud en vervanging. Dit is het gevolg van een ouder wordend areaal wat meer onderhoud behoeft.

Uitgangspunt is kostendekkende tarieven in de planperiode. De voorziening heeft op dit moment een riante buffer die ons in staat stelt de tarieven in 2025 eenmalig met 6,5% te verlagen en deze vervolgens te stabiliseren gedurende het resterende deel van de planperiode t/m 2029. Wel zullen wij jaarlijks, op basis van de dan geldende CBS indexatie, de prijzen, daar waar nodig, indexeren.

Bij de verwachte lastenontwikkeling is na de planperiode niet meer sprake van kostendekkende tarieven. Echter de voorziening biedt ook dan nog een voldoende buffer om dit op te vangen. We voorzien nu dat met een jaarlijkse stijging van circa 1% per jaar vanaf 2030 we geleidelijk toegroeien naar kostendekkende tarieven vanaf 2036.

De definitieve keuze over de tarief ontwikkeling vanaf 2030 wordt pas in 2029 gemaakt met de opvolger van dit GWP; het GWP 2030 t/m 2034.

terug